MANVDVCTIONVM IVRIS CIVILIS, ET REGII HISPANI

Ad praxim, ſiue manualis aduocatorum, & tyronum judicum promptuarij, libri ſingularis,

PARS TERTIA;

Breui Gyro, & Laconiſmo Inſtitutionem, & examen proceſſus in cauſis criminalibus, & omnium delictorum pœnas remiſsiuè, Alphabetico ordine demonſtrans.

Examinis proceſſus in cauſis criminalibus, canones, ſiue præcepta Hiſpano ſermone enuntiata, & ſequentibus tribus paragraphis expoſita.

1. *LO primero, que ha de aduertir el yueZ, es la calidad del delito, y perſonas, de cuyo caſtigo ſe trata.*
2. *Lo ſecundo, como entra à proceder en el, ſi por inquiſicion, ò peſquiſa particular, ò general, por denonciacion, acuſacion. ò de oficio.*
3. *Lo tercero, que ante todas coſas ha de conſtar auer ſe cometido el delito, y come ſe dira que conſta por la ſummaria informacion.*
4. *Lo quarto, como ha de proceder à la priſion de los delinquentes, y embargos de ſus bienes, y ſi ſe han retirado à la Igleſia, ſi es caſo en que les vale, ò no.*
5. *Lo quinto, preſo el delinquente, procure tomarle la confeſsion con breuedad, y no oluide, que ſea debaxo de iuramento, y ſi es menor, proueerle ante todas coſas de curador, ſiendo menor de veynte y cinco anos.*
6. *Lo ſexto, la accuſacion, quando quien, y como ſe puſo, y lo que concluye, y ſi incidentemente ſe pide en ella algun interes pecuniario.*
7. *Lo ſeptimo, la repueſta del Reo, y ſu contra replica à la replica del acuſador; aduertiendo, que en las cauſas criminales, (regularmente hablando,) no ſe admite procurador.*
8. *Lo octauo, el auto de prueua, y ratificacion de los teſtigos de la ſumaria, y las de mas nueuas prouāzas,*
9. *Lo nono, paſſados los prouatorios, la publicacion de teſtigos: aduirtiendo, que en lo criminal puede deſpues, de officio, proceder à recibir mas informacion: como tambien el Reo prouar mas ſu innocencia.*
10. *Lo decimo, los eſcritos, ò alegaciones de bien prouado que ambas partes preſentan: y ſi ay tachas, como recibe la cauſa à prueua ſobre ellas, y ſobre los abonos de los teſtigos, y las prouanZas de todo.*
11. *Lo vndecimo, ſi reſulta el delito prouado, ò ſemi plene prouado, y que indicios ay: y ſi ſon baſtantes para poner al Reo à tormento, y lo que en eſto ſe ha de aduertir.*
12. *Lo duodecimo, la ſentencia abſolutoria, eſtando prouada la innocencia, ò no prouado el delito, y la condemnatoria, ſi lo eſtà, y la pena que en el ha de poner; que ſe le ſeñala aqui por el A.B.C.*
13. *Lo decimo tercio, ſi por auerſe auſentado el delinquente, ſe procede en rebeldia, lamandole à pregones la forma que en eſto ſe ha de guardar.*

De

De diuiſione delictorum, §. 1.

SVMMARIA.

1 *Criminales quæſtiones, & cauſæ vſu forenſi quotidianæ*
2 *Delicti qualitas pœnam vel minuit, vel auget.*
3 *Delicta alia publica ſunt, alia priuata.*
4 *Priuata delicta quæ?*
5 *Publica delicta quæ, & quare appellata.*
6 *Leuia delicta quæ?*
7 *Grauia delicta quæ?*
8 *Grauiora delicta quæ.*
9 *Grauiſſima delicta quæ?*
10 *Delicta an leuia, grauia, grauiora, an grauiſſima ſint, iudicis arbitrio relinquitur.*
11 *Delicta alia nominata, alia innominata.*
12 *Delicta alia ordinaria, alia extraordinaria.*
13 *Delicta alia capitalia, alia non capitalia.*
14 *Delicta alia Eccleſiaſtica, alia ſecularia, alia mixta.*

1 QVONIAM Cauſarum criminalium quæſtiones praxi vſuque forenſi quotidie occurrunt, earúque deciſiones, & à noſtratibus, & ab exteris late ſunt proſecutæ, ſingulisque, & publicis, & priuatis delictis à iure impoſitæ pœnæ latiſſimis commentariis explicatæ in eorum gratiam, & vtilitatem, qui maioribus rebus dediti, aut aliter forſan impediti, ſigillatim cuiuſque delicti pœnas ab auctoribus ſparſim traditas petere non valent, ſequenti tractatu omnium delictorum, tam publicorum, quam priuatorum pœnas remiſſiue ordine alphabetico congerere duximus, emptio tamen, vt hic noſter labor vtilior reddatur, modum, & formam in eiſdem criminalibus cauſis procedendi breuiter præſtringere decreuimus. Ne tamen aliquis exiſtimet aliena pro noſtris vendicare nobis cordi eſſe, ab omnibus, qui huc vſque, tam Hiſpanis, quam exteris, vel priuate, vel publice hac de re ſcripſerunt; dicenda accepiſſe fatemur (neque enim hoc in tractatu nouos, aut ſubtiles intellectus profitemur, ſed indefeſſum laborem, & fidelem legum delicta punientium, & auctorum eas explicantium, relationem (exemplo ducti Sexti Papirij, qui, quia leges ſine ordine latas in vnum compoſuit iuri ciuili Papyriano nomen dedit, vt refert Pomponius, in l. 2. col. pen. D. de orig. iuris.

2 Dicturus igitur de delictis, quia ex qualitate delictorum pœnæ, vel minuūtur, vel augentur, l. reſpiciendum. 11. leg. facta. 16. D. de pœnis, l. 33. tit. 5. p. 1. princi-
3 pio noto delicta † alia publica eſſe, alia priuata, l. quid ſit fugitiuus. 17. § noxas. D. de æd. edict. l. 4. §. generaliter, D. de pœnis ſatis conſtat eo integro tit. D. de priuat. delict. & tit. D. de publicis iudiciis.

4 Plane priuata delicta ſunt, in quibus iniuria, quæ
5 homini priuato illata eſt vindicatur. † Publica in quibus quæ reipublicæ, notarunt Hotom. Briſon. Berrucius, & Prateius, de verb. iur. verbo, iudicia priuata, Anton. Gomez. 3. tom. cap. 1. num. 1. Iulius Clarus, lib. 5. §. 1. Gundiſalu. de Paz, in praxi, 1. tom. 5. par. cap. 3. nu. 33. Cantera, vbi ſupr. §. de quæſtionibus tangentibus punitionem delictorum, numer. 1. Ideo autem hæc publica delicta appellantur, tum quod eorum accuſatio cuiuis de populo plerumque datur ex Iuſtiniano, in principio, infr. de public. iudic. coniuncta communi interpretatione, & l. palam. 43. §. Senatus cenſuit, D. de rit. nupt. l. lege Cornelia 30. D. ad legem Cornel. de falſ. l. quamuis 30. C. ad leg. Iuliam, de adulter. l. 2. tit. 1. par. 7. l. 9. tit. 20. lib. 4. fori notant Anton. Gomez, d. cap. 1. num. 1. & 4. Iulius Clar. d. §. 1. Iacobus Cuiacius, in d. principio, de publicis indic. Rebard. lib. de iur. ambiguitatibus, c. 27. Robertus, lib. 4. recept. ſentent. cap. 10. cum etiam, quia in foro circunſtanti populo tractabuntur, l. qui dolo 10. D. ad legem Iuliam, de vi publica, item, quia in his criminibus tota reſpublica magis læditur, arg. l. Manichæos 4. verſic. ac primum, C. de hæreticis. Denique, quia ex legibus publicorum iudiciorum veniunt, vt Iulia Maieſtatis, Iulia de adulteriis, extra, vt in l. 1. D. de publ. iudiciis.

Secundo obſerua delictorum alia eſſe leuia, vt in 6
quibus dolus non interuenit, aut damnum iniuria datum, l. leuia. 6. vbi Bart. D. de accuſat. Bald. conſil. 412.
lib. 4. alia grauia † vt crimina, quæ dolum requirunt, 7
& magnum afferunt nocumentum leg. auxilium. 38. §. in delictis, D. de minoribus, l. reſpiciendum, 11. §. de-
linquitur, D. de pœnis, notat Bald. vbi ſup. † alia gra- 8
uiora, vt quæ ex animo proueniunt, ſiue publica, ſiue priuata, dict. §. in delictis, vbi gloſſ. verbo, atrocioribus, idem Accur. in l. 1. §. ſiquis, verbo, atrociora. D. d.
de ſuſpect. tut. & alia † grauiſſima, vt crimina pro 9
quibus imponitur pœna mortis: quam diſtinctionem videtur obſeruare, l. 20. tit. 9. par. 7. & omnino videnda, l. 33. & ſeq. tit. 5. par. 1. & vbique notauit Gregor.
Lopez † quamuis hodie, quæ delicta, leuia, grauia, 10
grauiora, aut grauiſſima ſint, iudicis arbitrio relinquendum eſſe teſtetur Bernardus Diaz, in pract. crimin. cano. cap. 11. & ibi cum aliis Ignatius Salzedo, & eſſe communem aſſerit Iulius Clarus, lib. 5. recept. ſent. §. 1. n. 9. Ioan Bapt. Villalobos, lib. comm. opinionum, lit. D. n. 64. Iacobus Menochius, lib. 2. de arbitrariis, cent. 3. caſu 266. num. 2. & aliqua per Didacum Cantera, lib. quæſtionum criminal. de quæſtionibus tang. reum, q. 5. n. 1.

Rurſus aduerte delicta quædam eſſe nominata, 11
quædam innominata; nominata delicta ſunt, quæ à lege peculiare nomen habent, vt furtum, adulterium, & ſimilia; innominata, quæ à lege peculiare non habent, ſed facti tantum, vt percutere, verberare, ingredi domum alienam, quæ aliquando ſine maleficio fieri poſſunt, aliquando non poſſunt, notat Bart. in l. nunquam plura, n. 4. D. de priuat. delict. cum aliis, Iulius Clarus, d. §. 1. num. 8. à quo habuit, licet diſſimulet Paz dict. 5. par. 1. tom. cap. 3. num. 70. quibus finiti-
ma eſt, & alia delictorum differentia: nam quædam 12
ſunt ordinaria, vt quibus lex certam pœnam ſtatuit, vt adulterium, & alia infra referenda: quædam extraordinaria, quibus nulla certa pœna legibus impoſita eſt, ſed iudicis arbitrio relicta, vt crimen iniuriarum, ſtellionatus, & id genus alia, leg. hodie. 13. D. de pœnis, cum aliis, Paz, vbi proxime, n. 69.

Deinde nota delictorum quædam capitalia eſſe, 13
quædam non capitalia: quamuis autem capitalis delicti appellatione illud tantum dici poſſet pro quo mors naturalis indicitur, l. vltimum 21. l. capitalium. 28. D. de pœnis, l. tranſigere. 18. C. de tranſact. vbi gloſ. verbo, capitali, communiter recepta, qui tamen vt refert Bald. in l. reos numer. 2. C. de accuſation. homo triplex caput habere videtur, naturale, libertatis, & ciuitatis, eius appellatione, omne illud delictum late capitale dici poterit, pro quo pœna etiam mortis ciuilis, & amiſſionis ciuitatis imponitur, vt in §. cum autem, & §. pœnæ, ſeruus, Inſt. quibus modis ius patriæ poteſtat. ſoluit. l. 2. l. qui vltimo. 29. D. de pœnis, l. qui cum maior, 14. §. is demum D. de bon. liber. l. cum patronum, 10. D. de iure patronatus, l. edicto, 13. D. de bonor. poſſeſſ. l. licet 103. D. de verb, ſignificat. toto titulo, Inſt. de cap. diminur. text. in pr. verſ. capitalia. Inſt. de publ. iud l. 4. l. 6. titul. 31. part. 7. Quæ vero delicta, neque naturalem, neque ciuilem mortem imponunt, ſed in corpus aliquam coertionem, vel pecuniariam pœnam, cum diminutione exiſtimationis, hæc capitalia non ſunt, lege 2. de publicis iudiciis.

Tandem præmittes, delicta aliena eſſe mere Eccle- 14

ſiaſtica, quorum cognitio iudicibus tantum Eccleſiaſticis, etiãſi à laicis ſint commiſſa, reſeruata eſt, vt crimen hæreſis, ſimoniæ, & ſimilia, notat Iulius Clarus, lib. 5 §. hæreſis, num. 4. & §. ſimonia, num. 7. aliqua mere ſecularia, quæ per laicos commiſſa ſoli ſeculares iudices cognoſcunt vt homicidium, furtum, &c. Alia autem mixta, ſiue communia ſunt, de quibus ſi à laicis patrentur, & ſeculares, & Eccleſiaſtic. iudices cognoſcunt, vt adulterium, concubinatus, ſodomia, vſura, ſacrilegium, cap. cum ſit generale. 8. vbi eleg. gl. extra de for. comp. vbi notant omnes, & Iulius Clarus, lib. 5. §. fin. q. 37.

Quibus modis in cauſis criminalibus procedi poſſit. §. 2.

SVMMARIA.

1 *Delicti ad punitionem tripliciter procedi poteſt.*
2 *Inquiſitio generalis qua?*
3 *Inquiſitio generalis iure canonico permiſſa.*
4 *Inquiſitio generalis iure Hiſpano prohibita.*
5 *Inquiſitio generalis admitti iure Hiſpano aliquibus in caſibus.*
6 *Inquiſitio ſpecialis quæ.*
7 *Denunciatio quæ? & quomodo fiat?*
8 *Accuſatio quæ.*
9 *Delicto ex quocunque duplex actio criminalis, & ciuilis oritur.*
10 *Accuſatio criminalis principaliter ciuilis incidenter proponenda.*
11 *Accuſatio à querela quatenus differat.*

1 COmmiſſo ergo aliquo delicto tripliciter ad eius punitionem procedi poſſe ſciendum eſt, aut per inquiſitionem aut denunciationẽ, aut accuſationem c. ſuper his 16. cap. qualiter & quando, 24. de accuſ. tex in prooemio, part. 7. ibi: *E porque la verdad de los malos fechos que los hombres fazen, ſe pueden ſaber por los iuzgadores en tres maneras*, vbi notanter tradit Gregor. Iulius Clarus, lib. 5. receptat. ſentent. §. fi. q. 3. nu. 1. Boſius, in praxi, tit. de Inquiſitione, Paz, in praxi. 1. tom. 5. part. in princ. Didac. Cantera, lib. quæſtionum criminalium. 2. prælud. num. 1. Inquiſitio autem
2 duplex eſt.† Generalis, quæ ex iudicis officio fit, ad inquirenda delicta, nulla nominata perſona, ſed ſuper ſtatu reipublicæ, l. congruit 13. C. de offic. Præſid. cap. ſicut olim, de accuſat. Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 4. l. 16. tit. 4. p. 3. l. 4. tit. 15. l. 4. tit. 16. l. 6. tit. 22. lib. 8. Recop. text. in cap. 2. *de los Corregidores*, vbi latè Auiles, quæ generalis inquiſitio, quæ vulgo
3 dicitur (*perquiſa cerrada*) quamuis de iure† canonico omni caſu permiſſa ſit. c. 1. de officio ord. d. cap. qualiter, & quando, & notant iam citati, iure vero ciuili non fit, niſi vbi cauſa præceſſit, quam etiam, & iure Canonico eſſe neceſſariam conatur defendere Socinus, in d. cap. qualiter, num. 396. Alciat. d. cap. 1.
4 num. 12. Noſtro autẽ† iure Regio Hiſpano hæc generalis inquiſitio, & (vt nos dicimus) *peſquiſa cerrada*, prohibita eſt, neque fieri poteſt abſque Regis mandato, l. 2. ibi: *A menos de mandado del Rey*, tit. 17. part. 3. l. 3. & 4. t. 1. *de los peſquiſidores, y peſquiſas*. lib. 8. nouæ Recop. l. 3. & l. 11. t. 1. lib. 8. ordin. & in l. 11. &
5 12. t. 20. lib. 4. fori. Præter quã† ſi de certo genere delicti fiat, cõtra incertas tamẽ perſonas, quã quidẽ ex officio iudex facere tenetur, dũmodo infamia præcedat, d. l. 2. p. d. l. tit. 1. lib. 8. Recop. maxime in caſibus, l. 36. tit 6. lib. 3. nouæ Recopil. qua diſpoſitum eſt. *Que los juezes tengan cargo de caſtigar los pecados publicos, juegos, y amancebados, blasfemos, vſureros, agoreros, a diuinos, y teſtigos falſos*, & in cap. 47. 48. & 53. *de los Corregidores*, l. 27. tit. 1. part. 7. notant Greg. in d. l. 2. p. gl. *amandado del Rey*, quinimò de quocunque genere delicti poterit, ſi fama præcedat inquiſitio fieri, ex d. legibus, etſi ex generali inquiſitione contra certas perſonas aliquid reſultet, contra eas procedere, ex Bartol. communiter recepta ſententia, in l. 2. §. ſi publico, numer. 27. D. ad legem Iuliam, de adulter. Soto, lib. de tegendo, vel detegendo ſecreto, 2. membro, quæſt. 6. Specialis autem inquiſitio omni iure †permiſſa eſt, fitque contra certam aut certas perſo- 6
nas præcedente infamia, aut cauſa alia, nec intereſt delictum priuatum ſit, vel publicum ex dictis legibus, & notatis ab Antonio Gomez. 3. tom. cap. 1. nu. 10. apud quem, & alios relatos ſupra, & ab eis adductos, quæ in inquiſitionibus obſeruari debeant, videbitis, & in d. lege ll. Regiis, maxime autem in d. tit. 1. *de las peſquiſas*, lib. 8. nouæ Recopilat. *Illud tamen inter alia prætermitti non poteſt, quod eſt in praxi ſumme notandũ, quo caſu Hiſpano iure generalis inquiſitio, Regis iuſſu, aut decreto fit nullam teſtium, ſiue depoſitionum copiam dari debere, l. 11. in 2 p. tit. 17. part. 3. l. 4. in prin. tit. 1. lib. 8. nouæ Recopil. ſi vero ex generali inquiſitione ſpecialis fiat, contra certam, certaſve aliquas perſonas, & ab ea, eisve eorum copia petatur non poſſe denegari, ne eis defenſionis facultas denegetur. l. defenſionis facultas C. de iure fiſci, lib. 10. cap. qualiter, in 2. §. debet, de accuſation. d. l. 11. tit. 17. l. 1. 2. & 4. in 2. part. d. titul. 8. Eſt enim regulariter omnibus in cauſis danda, excipe caſum c. fin. de hæreticis lib. 6. & de ea re vide Gregor. & Azeued. in citatis Regni legibus, Simancas, de Catholicis inſtitut. tit. 64. num. 30. Bouadilla, qui alios refert, lib. 2. cap. 21. num. 58. & Segura Danalos, præcipuè ab ipſo relatum, qui de iuſtitia proceſſus in cauſis viſitationum agit. Adde inſuper, quod cum iudicium omne tribus conſtet perſonis, iudice, actore, & Reo, cap. forus, de verbo. ſign. in hoc præcipue, quod per inquiſitionem fit, maxime tamen, cum iam nominatim contra aliquem inquiritur, procurator fiſcalis ſemper creandus eſt, vt de generali conſuetudine totius fere orbis conteſtantur infra citandi, idque Vlp. verbis. in l. 1. ibi, *Ius dicentis officium latiſſimum eſt*, D. de iuriſd. omn. iudic. comprehendi ſunt qui putent vſque adeo, & in priuatis delictis propter vindictam publicam procuratoris fiſcalis partes admittendas probent, iuxta ea, que late ſcribunt Molina, de iuſt. & iure, tract. 3. diſput. 47. n. 4. Anton. Gomez, 3. tom. variar. cap. 1. num. 49. verſic. tertio ſimiliter & in num. 86. Iulius Clarus, lib. 5. §. fin. q. 3. n. 6. & 7. Farin. lib. 1. quæſtion. crimin. tit. de inquiſitione, qu. 1. numer. 10. verſic. limita tertio, Petrus Zauallus, cent. 1. caſu 114.

Denunciatione ſimiliter in cauſis criminalibus 7
proceditur, cum quis apud competentem iudicem alterius crimẽ defert ſine legitima inſcriptione ad pœnitentiam, vel reſtitutionem eius, quod illa exigi, quod late proſequitur Nauarr. in cap. nouit. notabili, 5. n. 2. Angel. de maleficiis, verbo, ad denunciationẽ, præter ſupra relatos Bernard. Diaz, in practica, verbo, *de iuncto*, & ad eum nouiſſime Salzedo. Quæ denunciatio, ſi delictum publicum eſt à quocumque de populo fieri poteſt, ſolet etiam fieri (maxime apud tribunalia Eccleſiaſtica) per officiales ad id deputatos, vulgo, *fiſcales*, an autem denunciator, qui crimen detuli. & illud non probauit pœnæ ſubiiciendus ſit, vide l. 27. tit. 2. par. & ibi Gregorius, verbo *prouar*, & l. penult. tit. 27. lib. 4. nouæ Recopil. verſic. *ſi alguno denunciare*, poſt Bar. in l. Diuus Adrianus, D. de cuſtod. reorum. Salicetus, ea quidem, C. de accuſat. & quæ tradunt ij, quorum ſupra meminimus.

Præterea non inſequentius ad delicti punitionem 8
per accuſationem proceditur, eſt autẽ accuſatio delatio criminis ad vindictam publicam in iudicio, legitima interueniente ſubſcriptione, quam late explican

plican

9 plican Dn. de in rub. de accuſ. Quia autem †ex quocũque delicto duplex conſurgit, alia criminalis, quæ accuſatio dicitur ad vindictam reipublicæ: altera ciuilis in factum ad damnum illatum, & eius intereſſe parti applicandum, l. qui nomina. 25. D. ad legem Corneliam, de falſis, vbi omnes, late Antonius Gomez. tom. cap. 3. num. 37. offenſu criminali accuſatione, & ciuili actione in factum experiri poterit, quod in praxi obſeruari maxime ſolent cum offenſus officium, artificium ve aliquod exercet, vt ſic damnum illatum, inſuper, & lucrum amiſſum, & quod lucrari poſſet ſi iniuria facta non eſſet reſarciatur, vt probatur, in d. l. qui nomine, l. item apud Labeonẽ. 15. § ſiquis ſeruo, D. de iniuriis, l. qui ſeruum, 34. D. de obl. & actio. l. ſi. D. de iis qui deiec. vel effuder. l. ex hac leg. 3. D ſi quadr. paup. feciſſ. dicat, qua in
10 re illud meminiſſe iuuabit † accuſationem criminalem principaliter proponendam eſſe, ciuilem autem actionem in factum incidenter implorando officium iudicis, ne alias obſtet, leg. 1. C. quando ciuil. action. crimin. præiudicet, vt cum communi reſoluit Iulius Clarus, lib. 5. §. fin. quæſt. 2. Solet etiam aliquando pars offenſa non accuſationem, ſed querelam aduerſus delinquentem proponere, leg. ſi quis ſe iniuriã.
11 8. C. de accuſation. †inter quam, & accuſationem illud intereſt, quod accuſatio tunc proponenda eſt, cum ob delictum pœna mortis, aut amiſſionis membri imponenda eſt querela, quando aliter delinquens puniendus eſt, ita diſtinguit, l. 3. tit. 20. lib. 4. fori.

De ordine, & forma procedendi in criminalibus cauſis, vſque ad diffinitiuam. §. 3.

SVMMARIA.

1 *Delictum commiſſum eſſe debet, vt ad eius punitionem iudex procedat.*
2 *Delictum commiſſum quomodo iudici conſtare debet, vt ad punitionem procedere poſſit.*
3 *Delictum commiſſum ſi conſtet, ad delinquentium capturam peruenitur.*
4 *Delinquente capto eius bona ſequeſtranda.*
5 *Delinquentis bonorum ſequeſtratio quomodo facienda.*
6 *Delinquente ad Eccleſiam confugiente extrahi inde regulariter non poteſt.*
7 *Immunitas Eccleſiæ delinquentibus ſæpe non prodeſt remiſſiue.*
8 *Delinquens ſi immunitate non gaudet ab Eccleſia extrahi debet.*
9 *Iudex ſecularis ſi ab Eccleſiaſtico impediatur, ne ab Eccleſia delinquentes extrahat, quid faciet?*
10 *Delinquente capto iudex confeſtim eius recipiet confuſionem, & quid cauere ea in re debeat?*
11 *Iuramentum de veritate dicenda in primis à delinquente recipit iudex.*
12 *Confeſſio ſola, an ad delinquentis condemnationem ſufficiat.*
13 *Confeſſo delicto terminus reo ad allegandas exceptiones, iudicis arbitrio aſſignatur.*
14 *Minori delinquenti, curator in primis dandus, ne alias iudicium nullum ſit.*
15 *Minor iuramentum de veritate dicenda præſtare tenetur*
16 *Minor aduerſus confeſſionem reſtitui an poſſit?*
17 *Accuſatio ſolemnis contra reum, quando & quomodo proponenda?*
18 *Procurator in criminalibus, neque accuſando, neque defendendo admittitur: alias proceſſus nullus.*
19 *Procurator in criminalibus quibus in caſibus admittatur, remiſſiue.*
20 *Accuſatione oblata, quid iudex decernit; eique quomodo reus reſpondere debet.*
21 *Rei reſponſio actori, actoris replicatione reo, ei duplicationi actori præſtituta ad probationes peruenitur.*
22 *Teſtes in ſummario producti, iterum in plenario iudicio examinandi, vt fidem faciat, & quare?*
23 *Termino probatorio elapſo teſtium fit publicatio.*
24 *Publicatione teſtium facta in ciuilibus, teſtes alij non admittuntur.*
25 *Publicatione teſtium facta in criminalibus, iudex ex officio alias recipere probationes poteſt.*
26 *Reus etiam poſt teſtium publicationem concluſionem, & diffinitiuam, de innocentia ſua docere poteſt.*
27 *Sententia diffinitiuam ex nouis rei probationibus, an poſſit reuocari, an ſuſpendi?*
28 *Publicatione probationum facta ab actore, & reo, allegationes fiunt.*
29 *Teſtium repulſa, quando obiicienda, & probanda.*
30 *Accuſatione plene non probata, reus ad torturam condemnatus.*
31 *Delicto plene probato, reus torqueri non debet.*
32 *Tortura, & quæſtionibus, vt reus ſubijciatur, quid animaduertere judex debeat?*
33 *Delicto plene probato, ſententia condemnatoria quomodo ferenda.*
34 *Reo abſente, & fugiente iure communi quando procedi poſſet?*
35 *Reo abſente, & latitante, iure Regio per praconia, & edicta proceditur.*

VTcunque igitur de delicto commiſſo conſtet, 1
ſiue per inquiſitionem generalem, aut ſpecialem, vt dixi ſupra, num. 7. ſiue per denunciationem, ſiue per accuſationem, aut querelam (neque enim antequam† ſupradictis modis aut per famam, aut 2
alias coniecturas delictum commiſſum fuiſſe conſtet) iudex procedere poteſt, l. inde Neratius. 23. §. fi. D. ad leg. Aquil. l. 1. § item illud. & l. neceſſarios. 5. §. non alias, D. ad Sylian. textus omnino videndus, in l. 1. §. ſi quis vltra, D. de quæſtionibus, l. 1. C. vbi cauſæ fiſcales, cum aliis notarunt Ægidius Boſius, in praxi criminali, tit. de delicto, n. 1. & inſtitut. de tortura accuſatoris, n. 5. Iulius Clarus, lib. 5. § 9 quæſt. 4 * Farinac. de inquiſitione, l. q. 2. per totam. Summaria, facta informatione quæ diligenter recipienda eſt, vt tradit Bernardus Diaz, in practica, c. 120. n. 3. & ibi ad eum Ignatius Salzedo, in eaq; teſtes per ipſummet iudicẽ examinandi, leg. 28. tit. 7. lib. Recop. reſolu. Couarru. lib. 2. variarum, cap. 13. n. 10. Iulius Clar. lib. 5. § fin. q. 20. cum ſequentibus, Anton. Gomez. 3. tom. c. 9. n. 1. ſi ex ea aliqui delati criminis reus apparuerit, & contra eum aliqua præſumptio reſultauerit. †iubebit 3
iudex delinquentem perſonaliter capi, & in carcerẽ detrudi, & vincula eiici, & imponi iuxta qualitatem delicti, & perſonæ, l. fin. C. de accuſat. l. 1. de Cuſtod. reorum, l. 4. & 6. tit. 29. p. 7. l. 16 tit. 1. par. 7. l. 2. tit. 24. cum aliis ibidem, lib. 4. nouæ Recopila. eleg. text. in Sancto Concil. Trident. ſeſſ. 25. de refor. cap. 6. Notat Antonius Gomez, d. tom. cap. 9. n. 6. Salzedo, ad Bernardum Diaz, cap. 124.

Capto vero delinquente & in carcerem detruſo, 4
iudex faciet ſequeſtrationem bonorum delinquẽtis, coram Tabellione, per inuentarium, & illa deponet penes aliquem tertium ne pereant, vel occultentur, l. 1. C. de requir. reis, l. †fin. D eodem, l. ſi quis intra. 7. C. de bon. præſcript. & vbique notarunt Bart. & antiquiores, quos refert Antonius Gomez, d. cap. 9. num. 2. quod maxime procedit quando reus latitat, & fugiti, item quando pro delicto pœna confiſcationis imponenda eſſet, quæ apud nos non niſi in caſibus expreſſis locum habet, l. 5. ibi; *O en otros caſos ſeñaladas*, tit. 31. par. 7. de quibus Anton. Gomez, d. 3. tom.

cap.14. Iulius Clarus, lib.5.§. fin.q.78. Bernard.Diaz,
in pract.cap.132.
Quia tamen non ſemel contingit delinquentes ad
Eccleſias confugere, vt earum immunitate gaudentes
non inde extrahantur, quibus in caſibus, qui ad eas
confugiunt, earum immunitate gaudere debeant, inui-
tive extrahi poſſint, quibus locis conceſſa fuerit, &
quo iure introducta, videbis tex.in c.ſicut antiquitus,
cum aliis ibi, 17.q.4.in c.reos 23.q.5.in cap.de rapto-
ribus.36.q.1.in cap.1.& per tot.de immun. Eccleſ. in
Decret. & libro ſexto, in Sacro Concil.Trid.ſeſſ.25.de
reform.cap.20.& in tit.C.de his qui ad Eccleſ.confug.
in l.2.& 4. & per totum tit.11. part.1. in l.7.titul.5.
lib.1.fori, in l.1.cum ſeqq.tit.2.lib.1. nouæ Recopil.
late per Remigium, integro tractatu de immunitate
Eccleſiarum, aliqua Nauarr. in Manual. Lat. c.25. ex
num.21.Boſius in praxi, tit.de captura, num.21. Ber-
nardus Diaz, in practica, 123. & ibi Salzedo, Iulius
Clarus, lib.5.§. fin. quæſt.30. Didacus Couarr. lib.2.
7 variarum, cap.20. † & quinquaginta quinque caſus,
in quibus immunitas non ſeruatur congerit Gundi-
ſaluus de Paz, in praxi.1.tom.5.part.cap.3.§.3. per to-
tum.*Ille tamen valde apud eum, & alios dubitatur,
an ſi clericus perpetrato crimine, ad Eccleſiam con-
fugiat extrahi inde poſſit, quam reobtinuit, quod ad po-
teſtates ſeculares immunitatem ſeruandum, ſecus ſi
iudex Eccleſiaſticus, & qui iuriſdictionem in rebus,
& perſona eius habet extrahere eum velit, ita Abb.
in cap.inter alia, num.6.& 13.de immunit.Eccl.quem
ſequuntur Remigius de immunitate, fallencia, 2.
Bernard.Diaz, & plures, quos refert Guttier.pract.lib.
3.q.3.num.3.& 4. Farin. de immunitate, q.2. à n.36.
Paz, vbi ſup.num.141. qui alios refert, & cum mili-
tes Diui Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, & verè reli-
gioſi ſint, & magiſtro ordinum priuatiue ſubiecti, vt
docet Canedo, deciſ.41.num.6. Et ſic à ſecularibus
exempti ſunt, in eis quoque idem ius, quod in aliis
Eccleſiaſticis, & regularibus perſonis receptum eſt
animaduertendũ eſſe frequẽtius placet, vt lato calamo
ſcribunt Molina, Belluga, Auendaño Mota, Garcia,
Couarruu. Bernard. Diaz, & alij, tam Iuriſtæ, quam
Theologi, vt reſoluit idem Nicolaus Garcia, de be-
nefic. 1.part.cap.13. num.15. & præcipue, num.21.
Igitur ſi ille, qui ad Eccleſiam confugit immunitate
Eccleſiæ gaudere debet, non poteſt Eccleſia obſideri,
nec alimenta victus, aut veſtitus confugienti dene-
gari, nam hoc eſſet immunitatem violare, l.præſen-
ti, 6.C.de his qui ad Eccleſ.confug.cap.definiunt 17.
quæſt.4. l.2.tit.11.p.1. notat Remigius. vbi ſup.q.3.
8 Couarr.d.cap.num.17.verſic.triceſimo primo. Quod
ſi confugiens immunitate frui non debeat, iudex ſe-
cularis impune poterit illum extrahere, etſi iudex Ec-
cleſiaſticus ſuis cenſuris impedire velit, ab eo appel-
9 lare † debet ad ſuperiorem Eccleſiaſticum, & prote-
ſtari auxilium Regale quod dicunt, *de las fuerca*, mit-
terque ad Cancellarium caſus relationem, item &
mandatum cuidam procuratori, vt is iudicis ſecularis
nomine ordinariam Regalem prouiſionem petat, vt
per viam violentiæ proceſſus originalis ad Regios
ſenatores remittatur, qui interim iubent per ſexagin-
ta dies excommunicatos abſolui, & interdictum ſuſ-
pendi, apud quos ſi conſtiterit iudicem Eccleſia-
ſticum vim intuliſſe, & recte ſecularem iudicem
appellaſſe, remittitur cauſa, vt contra delinquentem
procedat.
10 Detruſo igitur in carcerem delinquente, & eius
bonis apud aliquem ſequeſtratis, & depoſitis, † quam
11 primum poterit † illum viſitauit, & eius confeſſio-
nem recipiet iudex, cauebit autem ne interim, eum
aliquis alloquatur, & eum inguat ad negandum, vt
admonet Greg.in l.6.verbo, *hablar*, tit.29.part.7. eius
verò confeſſionem coram tabellione recipiet iudex,
& in ſcriptis redigi faciet, quæ dixerit, præſtito
prius iuramento de veritate dicenda, l.4. & 6.tit.29.
part.7. & vbique Grego. & ſi delictum fateatur do-
nec de eo pronuntietur, in vincula publica coniicien-
dus eſt, l.ſi confeſſus.5. D.cuſtod.reor.l.16.tit.1.d.l.4.
num.5.& 6.tit.29.part.7.quæ pronunciatio, & ſenten-
tia iudicis ſuper delicto ſemper neceſſaria eſt ex dictis
legibus, & communi Accurſij ſententia in d.l.ſi con-
feſſus, & in l.1. C.de confeſſis, gloſ.ſoluere, ibi de cri-
minali, † neque ex ſola confeſſione, niſi & alias de 12
delicto conſtet proderit condemnari, ex iis, quæ ſupra
diximus, num.10.* Conſtituto ergo de delicto ſola
rei ſufficiet confeſſio, vt pœna ei imponatur ordi-
naria, iuxta late tradita à Farin. lib.3. tit.9. de reo
confeſſo, & conuicto, ex cap.1. num.1. cum multis
ſequent.ſub q.81. ſed an eo caſu audiatur, appellans,
dubitant omnes, & appellationi eſſe deferendum,
poſt gloſ.in l.conſtitutiones, 16.verbo, *vel duces*, D.de
appellation. inſinuare videtur Anton. Gomez 3.tom.
cap.13. numero 31. verſic. quod tamen limita, vbi
citat text. in l.2.quot. appellat, non recip.quæ vtrum-
que requirit, & conuictum, & confeſſum eſſe Reum.
Repugnat tamen in atrocioribus delictis (in quorum
emendatione publica verſatur cauſa, l.ſiquis filio ex-
hæredato. 6.§. hi autem omnes, D. de iniuſto rupto)
expreſſa, l.16.tit.23.part.3.ibi: *Qualquier de eſtos ſo-
bredichos à quien ſe à prouado por buenos teſtigos, ô por
ſu conocencia hecha en iuyzio ſin premio*, vbi ſic eam
interpretatur Gregor.Lopez, vide Farin 1.tom.titul.4.
quæſt.30. numer.17.& quæſt.33.num.15. & 23.vbi
hunc in vrbe non audiri appellantem reſoluit. Idque
generali totius orbis conſuetudine inductum, & in
Hiſpanis præcipue tribunalibus, docet Couarr. omni-
no videndus pract. quæſt.cap.23.num.5.ad fin verſic.
Imo quibuſdam placet, vſque ad fin. vbi hac in re cau-
tos eſſe iudices monet, vt priuſquam criminales ſen-
tentias exequantur, iuncta proceſſus acta ſigillatim
inſpiciant. Eorum ergo arbitrio, & religioni re-
linquitur. In ſupremis tamen tribunalibus, ſine
ſcrupulo (vbi cauſa publici exempli expoſtulat) pri-
ma ſententia viſionis executioni mandatur, ſupplica-
tione ſumma. Quamuis clericum ex ſola confeſſio-
ne puniendum probet Bernardus Diaz in pract. cap.
128. vbi plura circa confeſſionem delinquentis ſcri-
pſit, & Iulius Clarus, d.§.fin.quæſt.55.Poſt quæ iudex
delinquenti confeſſo † aſſignauit terminum arbitrio 13
ſuo, ad allegandas exceptiones & defenſiones, quo
elapſo perueniet ad ſententiam, & eius execu-
tionem.
Cauendum tamen hac in re eſt, ne à delinquente
minore viginti quinque annis confeſſio recipiatur † 14
antequam ei à iudice curator ad litem datus ſit, cum
enim is abſque eo in iudicio ſtare non poſſit, l. cla-
rum, 2.C.de auth.præſt.ſine curatore ab eo facta con-
feſſio nulla erit, l.cum minores, 4.C.ſi aduerſ.rem.iud.
l.11.tit.2.part.3. communis ſententia ex Iulio Claro,
d.§.fin.quæſt.50.num.2. & quæſt.55.num.12. Igitur
curatore dato † ab eo iuramentum recipiet iudex de 15
veritate dicenda, quod ipſe minor delinquens præſta-
re tenetur, ex d.l. clarum, & communi, quam reſoluit
Anton.Gomez, d.3.tom.cap.1.n.65.expendens, l.4.tit.
19.part.6. An autem † contra eam reſtitui poſſit mi- 16
nori, cum aliis diſputant, Anton.Gomez vbi ſup.n.66.
Clarus, d.§.fin.quæſt.60. Sarmiento, lib.3.ſelect.c.15.
Menochius, lib.2.de arb.caſu 268.num.4. qui tandem
eum reſtitui non poſſe contra confeſſionem, quando
alias illa aliis iudiciis, & præſumptionibus comproba-
tur, teſtantur.
Quod ſi delinquens delictum neget † accuſatio ſo- 17
lemnis contra eum in ſcriptis proponenda eſt, quæ
continere debet perſonam accuſatoris, accuſati, Pon-
tificis, Regis, diem, menſem, annum, locum commiſſi
delicti, & ipſum delictum, cap.1. cap.quiſquis, cap.fin.
§.libellorum, 2.quæſtio 8.lege libellorũ 3.D.de accu-
ſation.

cuſation.leg.fin.Codic.eodem, l.14. tit. 20.lib. 4.fori.
18 Quæ accuſatio † non procuratorem, ſed per ipſum-
met accuſatorem, proponenda eſt, quia in crimina-
libus, neque accuſando, neque defendendo procura-
tor admitti poteſt, l.penultim.§.ad crimen, de public.
iudic.cap.veniens, 15.de accuſat.& vbique gloſ.& cæ-
19 teri, l.12.tit.5.par.3.l.6.tit.1.part.7.† aliquibus caſibus
exceptis, de quibus per Anton. Gomez.3.tom.cap.1.
numer.12. Iulium Clarum, d.§.fin.quæſt.32.Menoch.
libr.1.de arbitrar. quæſt. 79.& 80. in quibus pars pe-
tit à iudice licentiam ad accuſandum vel defen-
dendum, alias proceſſus cum procuratore geſtus eſt
nullus, vt notant proxime adducti, cuius accuſatio-
nis ſingula verba optimis ſcholiis explicat Paz, d. 1.
tom.5. part.cap.3.§.6.
20 Quæ coram iudice oblata, ipſe iubet reo accuſato
intimari, & vt reus ad primam audientiam eidem reſ-
pondeat, quod facere tenetur per verba, *nego*, vel
confiteor, l.16.tit.1.part. 7.l.5.tit.10.part.3.l.1.tit.4.lib.
4.Recopilationis, notat vbique Gregorius; antea ta-
men recte poterit ſuas exceptiones proponere, l. ſi
maritus, 15. §.præſcriptiones, D. ad legem Iuliam, de
adulter.d.l.16. vbi Gregor. verbo, *defenſio*, cuius reſ-
21 ponſionis rei † copia exhibenda eſt, accuſatori, qui
intra certum terminum reſpondeat, & vtraque pars
allegat, cum replica, & duplica ad probationem (ne-
que enim hodie quælibet pars vltra duos libellos por-
rigere poteſt, l. 4.tit.16.lib. 2.Recopilat.l.2.tit.5.l.9.
tit.6.lib.4.Recopilation.correcta, l.2.D.de exception.
& textus, in principio inſtitut. de replication.) Dein-
de iudex profert ſententiam interlocutoriam, qua re-
cipit partes ad probationem infra terminum arbitrio
ſuo ſignandum, intra quem partes producere tenen-
tur ſua interrogatoria, & teſtes, qui debent iurare, &
examinari in dicto termino ab ipſomet iudice, non
ab alio, l.26.tit.16.par.3.l.29.tit.7.lib.3.Recopilation.
diligenter tamen accuſator aduertat, vt teſtes in ſum-
22 maria informatione examinati, † iterum reprodu-
cantur in termino probatorio, quia alias fidem non
faciunt, etiam ſi conſenſu delinquentis habeantur
pro reproductis, quin recepti fuerunt in ſummario,
parte non citata, & ante litem conteſtatam, cap.1.cap.
quoniam frequenter, in principio, vt lite non conte-
ſtata, cap.2.de teſtibus, ita admonet Bart.in l. fin. D.
de quæſtion. Auendanus, reſponſo, 10.nu.5.Dueñas,
regul. 25.limit.1.
23 Termino probatorio elapſo teſtium publicatio fa-
cienda eſt, item & probationum ad petitionem vnius
partis, quæ ex iudicis mandato parti aduerſæ inti-
matur, & præcipitur, vt ad primã audientiam compa-
reat, videatque teſtium publicationem, vel alleget
quare ea fieri non debeat.leg. 37.titul.16.part.3.quod
ſi pars in termino citationis non comparuerit, alia
pars publicationem iterum petens incuſat, contuma-
ciam parti aduerſæ, l.properandum.13.§.& ſi quidem,
C. de iudiciis, tunc iudex per ſententiam interlocu-
toriam teſtium publicationem fieri iubet, pronun-
ciando teſtium depoſitiones eſſe apertas, & publica-
tas, & quod ipſe eas pro publicatis habet, præcipit-
que copiam atteſtationum partibus exhiberi, vt diſ-
putent, & allegent ſuper eis intra terminum ſex die-
24 rum, l.1.tit.8.lib.4.Recop. Aduertes tamen, quod li-
cet in ciuilibus, deductis teſtificatis, alij teſtes non
ſint admittendi, cap.fraternitatis. 17.de teſtibus, l.34.
37.& 39.titul.16.part.3.Ordin.Luſitanorũ, lib.3.tit.4.
in principio, l.3.tit.8.lib.4.Recopil. exornat Menoch.
lib.1.de arbitr.quæſt.34. Ioann.Matienzo, in dialogo
25 Relatoris.3.part.cap.46. cum ſequentibus.† In crimi-
nalibus vero iudex ex officio, ad punitionem delicti,
poterit teſtes, & alias probationes recipere, etiam
poſt publicationem vſq; ad definitiuam, vt cum com-
muni reſoluunt Ant. Gomez.3. tom.cap.13.nu.34.Iu-
26 lius Clarus.§.fi.quæſt.61.nu.2.† Quinimo, & ipſe reus
ad ſui defenſionem, & innocentiam, & ſi probationi
renunciauerit, poſt lapſum termini, poterit proba-
tionem producere, etiam poſt ſententiam definiti-
uam: ſi per facti euidentiam de eius innocentia con-
ſtare poſſet, vt notat Gomez, vbi ſupra, nu.33.Roxas,
ſingulari.40.& eſt bonus tex.in l.1.§.ſiquis vltro, D.de
quæſt. Quo caſu † licet iure communi attento, iudex 27
ſententiam definitiuam reuocare non poſſit, ſed Prin-
cipi reſcribere debeat, dict. §. ſiquis vltro, iure vero
Regio illam recte poterit reuocare, l.4.tit. 3. part. 7.
quam referunt Gomez, vbi proxime Paz, dict.cap.3.
§.10.nu.6.ſed ego eam non inuenio.
Dictis teſtium, & aliis probationibus publicatis, 28
vtriuſque partis aduocatus diligenter, vtriuſque par-
tis probationes videre debet, & ſuper eis † libellum
diſputationis porrigere, vulgo dicitur *eſcritto de bien
prouado*) in quo exceptiones, & repulſæ contra teſtes
ſunt proponendæ † intra ſex dies publicationis, pro- 29
bandæ autem intra terminum à iudice aſſignatum, ſua
interlocutoria ſententia, non excedentem dimidieta-
tem termini probatorij in negotio principali, l.1. tit.
8.lib.4.nouæ Recopilat. repulſæ vero, & exceptiones
qualiter contra teſtes proponendæ ſint explicat, l. 2.
d.tit.8. Couarru.in pract.cap.18. Decius, in cap.1. nu.
6.de except. Boerius deciſ.321. Maranta, de ordine iu-
diciorum, 6.part.actu.13.num. 3. & ſi accuſator ſuam
intentionem, & accuſationem plene probatam inſpe-
xerit in prædicto libello concludere debet reum de-
finitiue ad pœnam delicti condemnari. Si vero accu-
ſatio non plenè probata † eſt petet accuſator reum ad 30
torturam condemnari, ex notatis ab Antonio Go-
mez, 3.tomo, cap.13.num.19.† quæ adhiberi non de- 31
bet delicto alias plene probato, leg.1.l.edictum, 8.leg.
Diuus, 9.D.de quæſt.leg.quoties, 12.l.fin.C.eodem, l.1.
tit.30.part.7.quibus in locis, & apud eorum interpre-
tes maxime Hippolyt.in l.1.D.de quæſt. Ant.Gomez,
vbi ſup.Iulium Clarum, lib.5.§.fi.quæſt.64.Gondiſal-
uum de Paz, d.capit.3.§.11.Late videre poteris, † quæ 32
judex, vt prudenter reum torturæ, & quæſtionibus
ſupponat præſtare teneatur.
Etſi delinquens in tortura confeſſus fuerit, &
ſuam confeſſionem poſtea ratam habuerit, aut aliis
probationib. delictum fuerit plane probatum † tunc 33
judex ſententiam definitiuam condemnatoriam pro-
nunciare tenetur, omnibus, & ſingulis, quæ in pro-
ceſſu continentur diligenter viſis, & perpenſis, ſem-
per autem Deum præ oculis habeat, & alia repetat,
quæ admonet text.in cap.1.de ſententia, & re iudic.
lib.6, & quæ paſſim iura, & auctores aduertunt.
Illud autem, quia non ſemel contingit, delinquen-
tem fugere, meminiſſe oportebit. Quod etſi, † contra 34
reum abſentem neque accuſatio proponi, neque pro-
ceſſus formari iure communi poſſit, quando ex deli-
cto de quo accuſatur maior relegationis pœna im-
ponenda eſſet, leg.abſentem 5. vbi gloſ.Bart.& cæteri,
D.de pœnis, leg.abſentem, 6.& ibi omnes, Cod.de ac-
cuſat. & cum communi reſoluunt Boſius, in practica,
tit.de fauoribus defenſionis, num.8. Anton. Gomez,
in leg. 76. Taur. Simancas, de Catholicis inſtit.2.tit.
nu.1.Iulius Clarus, d.§.fin.quæſt. 44. Secus ſi minor
pœna imponenda eſſet, ex dictis legibus, & commu-
ni, paulo adducta.† Iure tamen huius Regni Hiſpani 35
in quibuſcunque criminibus contra abſentem pro-
cedi poteſt, vocando eum per edicta, ſiue præconia,
ſeruando omnino formam, & praxim præſcriptam à l.
3.tit.10.lib.4. nouæ Recopilat. cuius praxis memine-
runt Anton.Gomez, in dict.leg.76.Taur.Auendañus,
reſponſo, 15.Didacus Perez, in leg.1.tit.2. lib.3.ordin.
gloſſ. 1. verſic.quæro decimo-tertio, & iuxta prædi-
ctam legem. & eius praxim late Gabriel de Mon-
terroſo proceſſum fulminando, tractatu, 4.in ſua pra-
xi, tit. *del proceſſo en rebeldia*, & Paz d.1.tom.5.part.
cap.4.per totum, quos videatis,*Illud tamen ſumme,

ex dict.leg.3.tit.10.lib.4.nouæ Recopil. obſeruantes, quod etſi in ciuilibus cauſis reum ſemel, vt compareat, citari ſufficiat, vt conſtat ex toto 3.titul. eod.libr. 4.in criminalibus tamen ſemel, bis. & iterum ſi abſens eſt, per edicta proclamata, & præconia vocatur, ne alias abſens, & innocens condemnetur, Citatio in omni iudicio, ſiue ciuili, ſiue criminali omitti nullo poteſt, alias proceſſus, & acta nulla. Huius rei origo ab omnibus altius petitur, deducitur ab hiſtoriis Geneſeos, cap.3.cap.4.cap.18.& his, quę in eorum explicatione interpretes tradunt, Ambroſius, lib.de paradiſo, c.14. Cornelius à lapide, & Nartinus del Rio, d.c.18. elegans locus Actuum Apoſtolorum, c.25.cap. inter quatuor, de maiorit.& obed.cap.1.de cauſa poſſeſſio. cap.nos in quenquam, c.judex, 2.q.1.cap.non oportet, cap.non habetur, cap.qui acuſare, cap. abſens, 3.q.9. Clem. Paſtoralis, de pœnis, l.in auditum, C.ad legem Cornel. de ſicariis, l.D.de requir.reis.l. abſentem, 5. D. de pœnis, exornant Simmanchus ad Theodoſium, lib.20.Epiſt.47.Seneca, in Medea, Cicero, lib.1.de legibus. Ioannes de Solorzano, de Parricidiis, lib.2. c. 8. Ioan.Badinus, de Republica, lib.2. capit.3.Franc. Suarez, de legibus.lib.5.cap.5.nu.4.Gabriel Vaſquez, 2.tom.1.part.diſput.168.dubio.I.num.4.Pater Leſius, de inſtit.& iure, lib. 2.cap.29. dubio 11.& videbitis Fuluij Paciani elegans conſilium, 113.num.7.cum ſequentibus, nunquam ergo abſens non citatus, condemnandus.

Omnium delictorum pœnæ, ciuili, canonico, & Hiſpano iure impoſitæ, remiſſiuè, Alphabetico ordine digeſtæ, §.4.

SVMMARIA.

1 *Abigeatus crimen quid? & quæ eius pœna?*
2 *Aborſus crimen quando committitur, eius pæna Pontificio, etiam nouo iure indicata.*
3 *Abraſio ſcripturæ ſpecies falſi, & eius pæna.*
4 *Adulterium crimen publiclum eſt, & eius pæna varia & quæ hodie apud Hiſpanos.*
5 *Affectus ſiue conatus delinquendi, quando, & quibus in caſibus puniatur?*
6 *Alapa aliquem percutiens, qua puniatur pœna, & an aliquando pœna mortis.*
7 *Aleatoris crimen quando committatur, & de eius pœna.*
8 *Amore captus delinquens, an leuiori, an mitiori puniendus pæna?*
9 *Ambitus crimen quando committatur, & de eius pœna?*
10 *Annonam corrumpentes, fraudantes, & ſupprimentes, an crimen committant? & quibus plectendi pænis.*
11 *Apoſtaſiæ crimen quibus committatur caſibus, & quibus puniatur pænis?*
12 *Aſſaſinium immane delictum, variis coercitum omni iure pænis.*
13 *Bigamia quando ſit delictum, & quæ eius pæna.*
14 *Blaſphemia crimen grauiſſimum, quando committatur, & quæ eius pœna.*
15 *Calumniator quis ſit, quaque puniendus pæna omni iure.*
16 *Cancellatio ſcripturæ ſpecies falſi, & quæ eius pæna?*
17 *Carceris effractio delictum quale? & quæ eius pæna iure ciuili, & Regio?*
18 *Carceris effractor, is etiam eſt qui, vt carcerati fugiant, carcerem fregit.*
19 *Carceratus ſi fugiat, an pro confeſſo habeatur?*
20 *Carcerato iniuſte, an fugere licet? remiſſiue.*
21 *Carcerem priuatum efficere delictum graue, quando committatur & quæ eius pæna?*
22 *Fugitiuus debitor priuato carcere contineri, quo vſque poſſit?*
23 *Carcerem priuatum quib.caſib.liceat habere remiſſiuè.*
24 *Caſtigatio immoderata iudicis arbitrio punitur.*
25 *Caſtrans puerum, hominem, liberum, aut ſeruum, homicidium committit, & quæ eius pœna.*
26 *Caſtrans ſe ipſum irregularis efficitur, aliiſque plectitur pœnis.*
27 *Circulatoris delictum quale, & quæ eius pœna.*
28 *Coitus extra matrimonium omnis prohibitus, & varie punitur.*
29 *Coitus cum moniali graue delictum, & eius pœna?*
30 *Coitus ſerui cum domina pœna mortis punitur.*
31 *Coitus ſerui cum muliere aliqua honeſta qua punitur pœna.*
32 *Coitus famuli cum domina, vel conſanguinea, vel affine domini aliaue famula quæ pœna.*
33 *Coitus vaſſalli cum domina, vel vxore domini feudi, eiuſve filia, nepte, aut ſorore, qua puniatur pœna.*
34 *Coitus inter dominum, & ſubditam, an olim, & hodie punitus?*
35 *Coitus tutoris cum pupilla, interdictus, & eius pœna.*
36 *Coitus cuſtodis carceris, cum carcerata iudicis arbitrio punitus.*
37 *Coitus cum his, qui alterius religionis ſunt punitus, & qua pœna.*
38 *Coitus cum mortua, arbitrio iudicis punitus.*
39 *Coitus quomodo probetur remiſſiue.*
40 *Colluſio quæ, & eius pœna?*
41 *Concubinatus antiquo iure impunitus, hodie varie pro perſonarum qualitate plectitur.*
42 *Concuſſionis crimen quando committatur, & quæ eius pœna?*
43 *Confeſſionis ſacramentalis reuelator quibus afficiatur pœnis?*
44 *Dardanarij qui, & eorum pœna.*
45 *Decoctores, an crimen committant, & qua puniendi pœna?*
46 *Directarij crimen quale, & quæ eius pœna?*
47 *Diffamatores. qui ſint, & de eorum pœna.*
48 *Dormiens, qui delictum commiſit, an mitius puniẽdus?*
49 *Duellorum vſus permiſſus olim, hodie punitus variis pœnis.*
50 *Ebrietas delictum eſt; & an ab ebrio delictum commiſſum mitius puniatur.*
51 *Effractores carceris, qua puniantur pœna?*
52 *Excommunicatus, qui diu in excommunicatione durauit, qua puniendus pœna.*
53 *Eximens delinquentem à iudicis officialibus, qua puniatur pæna.*
54 *Expilator hæreditatis furti ſpeciem committit, & quæ eius pæna?*
55 *Expilatores qui veſtes diripiunt, qua puniendi pœna?*
56 *Exponentes infantes quibus ſubiiciantur pœnis?*
57 *Falſi criminis ſpecies multæ: nonnullæ indicatæ, & variæ conſtitutæ pœnæ remiſſiue?*
58 *Furioſus ſuo ſatis furore punitur.*
59 *Furor ſuperueniens, an à delicto commiſſo excuſet?*
60 *Furtum apud nationes plures impunitum.*
61 *Furti pœna varia: tandem iudicis arbitrio relicta.*
62 *Gabellarum fraudatores peccant mortaliter, & de eorum pœnis.*
63 *Gerere alterius habitum: & de variis pœnis eius, qui hoc committit delictum.*
64 *Graſſatores, qui prædæ cauſa in itineribus furantur, pæna capitali puniuntur.*
65 *Hæreſis crimen late patet. & de multiplici eius pæna.*
66 *Homicidium omni iure pæna mortis punitum: niſi vel neceſſarium, vel caſuale: tunc enim aliter.*
67 *Immunitatis Eccleſiaſticæ violatores præter excommunicationem plures, etiam alias incurrunt pænas.*
68 *Incendiariorum delictum graue, & capitale.*

69 *Inceſtus*

69 *Inceſtus crimen quale, & eius pœna varia.*
70 *Inceſtus crimen in figura matrimonij commiſſis, punitur mitius.*
71 *Domum alienam infringens, qua puniatur pœna, remiſſiue.*
72 *Iniuriæ crimen latiſſimum: & varia inde eius pœna.*
73 *Conuitium ex comprehenſis lege Regia ſiquis dixerit, qua puniendus pœna?*
74 *Iudicem pecunia corrumpi, delictum graue, & quæ eius pœna.*
75 *Læſæ maieſtatis crimen late patet, & varie pro rei qualitate animaduerſum.*
76 *Lamiæ qua pœna puniri debeant.*
77 *Lenocinium quando committatur, & quibus punitum pœnis?*
78 *Lenocinium non ſolum à marito, ſed & ab alijs quoque committitur, & quibus puniatur pœnis?*
79 *Ludentes vltra permiſſum à lege qualiter puniantur.*
80 *Maledicus in Deum, Sanctos, Principem, aut eius conſiliarios, qua pœna puniatur?*
81 *Mathematicus, qui ſuperſtitioiosè artem ſuam exercet, qua pœna puniendus?*
82 *Matricida, qui matrem ſuam occidit, qua pæna puniendus?*
83 *Monialem cognoſcens, pœna mortis punitur.*
84 *Monetam adulterans pœna falſi punitur.*
85 *Monomachiam exercentes quibus puniendi pœnis?*
86 *Monopolæ grauibus ſubiiciendi pœnis*
86 *Nomen ſuum in alterius fraudem committens, pœna falſi punitur.*
87 *Notarius falſum conficiens inſtrumentum falſi crimine, & pœnis irretitur.*
89 *Occidens alium, ſiue palam ſiue proditoriè, capitaliter puniendus.*
90 *Occidens ſe ipſum, olim impunitus, hodie grauibus afficitur pœnis.*
91 *Occultans latrones alioſve delinquentes, quibus ſubijciatur pœnis.*
92 *Parricidium immane ſcelus, & eius pœna.*
93 *Partum exponentis, quæ ſit pœna?*
94 *Partum ſupponens, crimen falſi committit.*
95 *Peculatus crimen fuerit ſpecies, & quæ eius pœna?*
96 *Periurium grauiſſimum ſcelus, & grauibus animaduerſum pœnis.*
97 *Periurium promiſſorium, qua pœna vindicatum.*
98 *Periurium aſſertorium arbitrarie animaduerſum.*
99 *Periurium à teſtibus commiſſum grauius punitum.*
100 *Poſitionibus, qui reſpondet ſi peierauerit, amiſſione cauſæ mulctatur.*
101 *Pyratæ quibus ſubiiciendi pœnis.*
102 *Plagiarij, qui ſint & quæ eorum pœna.*
103 *Populatores agrorum qui, & qua pœna afficiantur.*
104 *Præuaricatores? & de illorum pœnis.*
105 *Proditores, qui per inſidias aliquem occidunt qualiter puniendi:*
106 *Radens ſcripturam, aut monetam, falſi crimine, & pœnis tenetur.*
107 *Rapina furti ſpecies, & pœna.*
108 *Raptus crimen grauiſſimum pœna mortis ſemper punitum.*
109 *Receptores puniendi illis pœnis, quibus principales criminum rei.*
110 *Sacrilegium quando, & quibus caſibus committatur, & quibus pœnis puniatur?*
111 *Saccularij qui, & quæ eorum pœnæ?*
112 *Sepulchrorum violatores arbitrio iudicis puniendi.*
113 *Simoniæ crimen quam ſit deteſtabile, & quibus punitum pœnis?*
114 *Sodomia grauiſſimum, & infandum ſcelus capitale, & exquiſitis ſubditum pœnis.*
115 *Sortilegium graue peccatum, & grauiter animaduerſum.*
116 *Stellionatus crimen varium, & varijs vindicatum pœnis.*
117 *Stuprum coitus, cum virgine, & quæ eius pœna?*
118 *Teſtis falſus, qua puniendus pæna?*
119 *Terminorum motores, & occultatores quibus puniti pœnis.*
120 *Vagabundi, & errantes homines pro conſuetudine cuiuſque prouinciæ puniendi?*
121 *Venatio, quando prohibita quibus animaduerſa pœnis?*
122 *Venefici capitale crimen committunt, & capitaliter ſunt puniendi.*
123 *Verberans aliquem atrocem ei irrogat iniuriam, & qua puniendus pœna.*
124 *Vim inferentes, & vi poſſeſſionem turbantes, qua puniendi pœna?*
125 *Vſurarij crimen pernicioſum, & multis vindicatum pœnis?*

PRæhabito breui iſto modo, & forma in cauſis criminalibus procedendi, quem ex quotidiana praxi, & huius Regni legibus, & auctoribus habuimus, ſingulas pœnas delictis impoſitas judicem cognoſcere reſtat, quas (vt ſupra, n.1. diximus.) Alphabetico ordine remiſſiue tantum proſequemur, quo ordine ſatis judicibus conſuluit, quorũ prudenti arbitrio fere ſemper patrati ſceleris punitio relicta eſt, vt erudito illo ſuo libro de arbitrariis iudicium cauſis oſtendit Iacobus Menochius, quẽ præ manibus, tam in ciuilibus quam in criminalibus judices, & aduocatos ſemper habere moneo.

Litera A.

Primo igitur occurrit crimen abigeatus, quod fur- 1
ti ſpecies eſt, & ab his committitur, qui pecora ex paſcuis, vel ex armentis ſubtrahunt, & quomodo deprædantur, huius delicti pœna capitalis eſt, & quãdoque leuior, vt in l.1.& ſeqq.D.de abigeis, cõſonat, leg.19.tit.14.p. 7. meminerunt, I.C.& Cæſares, in leg.aut facta, 16.§.quantitas.D.de pœnis, in l.conſẽſu, 8.ibi, vel ab actore, C.de repudiis, in l.fin.C.de cõdictione ob turpẽ cauſam, in l.1.C.de abigeis, in auth. de nuptiis.§.cætera.vero ibi, aut vnum eorum collatione, 4.in l.8.tit.1.lib.2.C.Theodoſ.Diuus, Iſidorus, lib.10.etymolog.Iulius Paulus, libr.5.recep.ſẽt.tit.18. & ibi Iacobus Cuiacius, idem lib.1.obſeruat.cap.20. & lib.6.c.8.late Bald.in d.l.fin.Cod.de cõd.ob turp. cauſ.Alex.in l.ſcire, D.de verbor.oblig.& in l.vbi fidejuſſor.D.de ſolut.Bonifacius, tract. de maleficiis, rubr.de abigeis, Boſius, in practica, tit.de furtis, num. 40.& tit.de abigeis, Conanus, lib.4.c.6.n.10. Cotta. in memorialibus, verbo, veruex.Iac.Cuiacius, lib.5. vicaſtom, ad fratrem, cap.11.Forcatulus, in cupidine juris periti, capitul.23.Pythocus in notis ad fragmẽta juris conſultorũ, pag.93.vtiliter Gregor.in d.leg.19. part.& D.Ludouicus Peguera, lib.deciſionum criminalium, cap.29.per totum.

Aborſus crimen immane, ac barbarum, quod cõ-
mittitur, quãdo mulier prægnãs partũ abigit, vel ſua, 2
vel alterius diligẽtia; maximis pœnis, punitur ſi enim fœtus animatus jã erat pœna homicidii, quæ capitalis eſt, incurrit, qui cauſa fuit abortionis; ſi vero fœtus non erat animatus pœna extraordinaria, ita reſoluit communis, per tex.in leg.Diuus, 4.D.de variis, & extraord. crim. in leg. ſi mulierem, 8.D. ad leg. Corn.de.ſicariis, in l.penultim.C. eodem, in l. ſiquis aliquid, 38.§.qui abortionis, & leg.Cicero, 39. D. de pœnis, in leg.8.p.7. & in c. 21. Exodi, in cap. Moyſes, in cap.quod vero, 3.quæſt.2.in cap.ſi aliquis.5.in cap.ſicut ex literarũ, 20.de homicid.vbique gloſſ. & ordinarii interpretes, vt cũ infinitis Boſius, in praxi, tit.de homicidio, num.5.Octauianus, deciſ. Pedemõtana, 60.per totum. Iulius Clarus, in libro.5.ſentẽtiar. §.final.quæſtion.68.numero ſecundo Iacob.Menoch. omnino videndus, lib.2.de arbitrariis.caſu, 329. nu-

mero 6.& caſu,357.per totum,Petrus Plaza,lib.1.de delictis,capit.26.num.8. Villadiego,tractatu, de irregularit.cap.6.num.36.& in additionibus ad eundem,ibi Didacus Perez,Nauarr.in Man.cap.27.num. 222.Couarr.lib.2.variar.cap.20. n. 9. & in clemét. ſi furioſus, 2. part. §. 3. numero primo & quamvis Summ.Pontifex Sixtus V.ſua conſtitutione,data Romæ,4.Kalend.Nouemb.Pontificatus ſui,anno,3.Domini vero, 1588. contra procurátes abortum fœtus, tam animati,quam inanimis,eiuſque grauiſſimi ſceleris participes,& adiutores,nec non contra eos,qui mulieri fœcunditatem impedirent,& ſterilitatis potiones,ſeù venena præberent,grauiſſimas pœnas edixit, & præter alias ſententiam excommunicationis ſoli Sedi Apoſtolicæ reſeruatam,Sanctiſſimus tamen Pontifex Gregorius. XIIII. illas moderauit, ſuo Motu proprio, dato Romæ,pridie Kal. Iunij Pontificatus ſui anno,1.& Domini,1591.quo cóſtitutiones Sixti. V.quod attinet ad pœnas procurantium abortum fœtus inanimis,aut exhibentiũ mulieribus, vel ſumentiuũ venena ſterilitatis, aut quocunque modo,auxilium,vel conſilium eis dantium,in prædicta conſtitutione contentas, ad terminos iuris communis,ac Sacrorum Canonum,& Concilii Tridentini reduxit, quoad reliqua vero in ſuo robore permanere voluit.

3 Abraſio ſcripturæ delictum eſt quod committitur quádo quis in ſcripturis,literis Regiis,aut Apoſtolicis abradit alterius nomen, & ponit ſuum,vel quid aliud quo ſcriptura mutatur,& pœna falſi punitur,vt notat Accurſ.verbo,& quid in leg.Titio,36.vbi Bart. num.4.D.ad municipal. & ibi ad eum Alex. de qua inf.verbo,falſitas.An autem ſcripturam vitiet,diſputant Bart.in leg.ſi vnus,C.de teſtá.& in leg.fin.Cod. de edict.Diui Adr.toll.vbi Bald.idem Bald.vbi Innocentius,& alij,in cap.ex literis,de fide inſtrum. cum ampliationibus, & innuit Bartolomæus Socinus, reg.2.& Benedictus Vadus, reg. 2.Quæ falſi pœna abradenti ſcripturam impoſita eſt ſimiliter,leg.1.ibi: *O rayeſſe,o cancellaſſe alguna eſcritura verdadera*,tit.7. part.7.eleganter per Matthæum de afflictis, deciſione Neapolitana,404. per totum, & per Iulium Clarum,lib.5.§.falſum,n.32.& de pœna abradentis monetam dicemus infr.verbo,falſa moneta.

4 Adulterium crimen publicum eſt, l.1. D.de publ. jud.§.item lex Iulia,de adulteriis,inſt.de publ.jud.& atrociſſimũ eſſe ſcripſit Acc.in leg.auxilium,38.verbo,atrocioribus,D.de minoribus,eius definitionem Pontifex,in capit.lex.36.quæſt.1.comprobat lex.1.tit. 17. p. 7. exornant Oſtienſ. in ſumma de adulteriis, numer.1.Couarr.in 4.1.part.cap.1.num.8.Petr. Gregor.lib.36.(ſyntagmat.cap.6.num.2. varie que apud diuerſas orbis gentes punitum fuiſſe conſtat,lege Diuina pœna mortis indicebatur,Leuitici cap.20.Deuteron.cap.22.& Io.cap.8. Aliter jure canonico,vt in cap. ſiquis clericus, 81. diſt. cap. intelleximus, 15. de adulteriis,capit.gaudenus,8. de diuortiis, Conc. Trid.ſeſſ.24.cap.8.Iure ciuili varie pro temporum viciſſitudine in adulteros animaduerſum fuit,vt deduces ex Romuli lege,quam Balduinus ad ll.Romuli, c.15.Aulus Gellus,lib.4.noct.Attic.c.3.& aliter.Numa Pompilius, vt ex aliis recenſet Andr. Tiraq.d.ll. connubial.l.13.n.14.l.vero Iulia,de adulteriis,adulteri capitaliter plectebantur,ſi credendum eſt Iuſtiniano,in dict.§ item lex, cuius ſententia,licet difficilis ſit ex his,quæ ibi notantur,temporũ tamen diſt.obſeruata res componenda eſt,auth.vt nulli judicum,§. ſi quádo vero collat.9.auth.vt liceat matr.& auiæ,§. his quoque,collatione,8.authent. ſiquis ei. Cod. ad leg.Iulian de adulteriis. Iure Regio Iuſtiniani ſententia in authent.ſed hodie,C.de adulter.cóprobata eſt,l.15.tit.17.p.7.quæ lege fori immutatur,caueturque,vt conuicti, & condemnati adulteri marito tradantur,cum omnibus bonis, qui de illis provt libuerit faciet,l.1.tit.7.lib.4.fori,l.2.tit.15.lib.8.ordin. leg.81.Taur.leg.2.tit.20.lib.8 Recopil.Item amittet vxor dotem,& arras,quas lucratur maritus,ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter de adulterio agatur,l.Lucius, 38.leg.cum mulier,47.D.ſolut.matr.leg.conſenſu,8. verſic.virum,Cod.de repub.leg.ſi dotem,22 Cod.de jure dotium,l.fin.C.de adulter.cap.plerumque,4. de donat.inter vir,l.25.tit.17.p.7.l.1.tit.7.lib.4.fori,l.4. tit.4.lib.5.ordin.leg.2.tit.15.lib.8.ordin.leg.80.& 81. Taur.l.5.tit.9.lib.5.nouæ Recopil.leg.4.tit.20. lib.8. Recop.quod ſi maritus adulteros in adulterio deprehéſos occidere velit,hodie,abſque aliqua diſt.perſonarum poterit,l.2.tit.15.lib.8.ordin.l.82.Taur.leg.3. tit.20.lib.8.Recopil.& ſi aliter olim caueretur, vt in leg.marito,24.C.de adult.leg.Grecus,Cod.eod.auth. ſiquis ei.C.eod.leg.12.cum ſeq.tit.17.part.7.quamvis hoc caſu non lucretur dotem,l.82.Taur.& l.5.tit.20. lib.8.nouæ Recop.& peccatum mortale committat, ex gloſ.verbo licet,in cap.inter hæc,cap. admonet, 33.quæ.2.communis ex Couarr.in 4.2.part.cap.7.§. 7.numer.8.Nauar.in Man. cap.15. n. 3. Non tamen peccat ſi judicis auctoritate eos interficiat, vt cum communi defendit Couarr.vbi proxime,num.18.De pœnis autem huius delicti,apud omnes gentes,videbis Alex.ab Alex.lib.4.dierum genialium,c.1.& ibi And.Tiraq.eundem ad leg.connubial.l.1.n.4.& l.13. per totam,Iacob.Menoch.lib.2.de arbitrar.caſu,219. Petrum Greg.lib.36.Syntag.cap.6.cum ſeq. Iul.Clarum,lib.5 § adulteriũ.Boſium, tit.de coitu damnato, n. 43 Ant Gomez,& ibidem alios,in d.legib. Taur. Greg Lopez,in d.legib.par.ordinarios ad leges ordinam.& nouæ Recop.Ant.de Queſada lib.vn.quæſt. juris,cap.17.Cátera,lib.quæſt.criminal. de quæſtionibus tangentibus punitionem delict.c.4. Couarru. in d.§.7.& alios quos conſulto omittimus, & longa ſerie recenſet Ioſeph.Maſcard.1.part. concl. 57. per tot.& ſeq.Bernardus Diaz,in pract.c.85. & ibi ad eũ Salzedo,Ioau.Bapt.Villalobos,lib.antinomiarum, litera.A.num.42.& ſeq.

Affectus,ſiue Conatus committendi delictum effectu non ſecuto,an ordinariè,an vero extraordinariè puniri debeat;late dubitant Doctores,tu rem ſic comprehende:ex ſolo animo neminẽ puniri l.cogitationis pœnam,18.D.de pœn.quod ſi proceſſit,quis ad aliquem actum exteriorem in grauiorib.& atrociſſimis,punitur pœna delicti ord.l. ſiquis non dicá rapere,5.C.de Epic.& cler.l.is qui cũ telo.7.C.ad l. Cornel.de ſicar.l.7.l.12.tit.8.p.7.cum aliis;in leuioribus vero non pœna ordinaria,ſed extraordin,arbitrio iudicis, lege prima §.hæc autem verba,D.quod quiſque,jur. late Ant.Gomez.3.tom.cap.3.num.30. And.Tiraquel.de pœn. temperand. cauſa 37.Iulius Clarus,lib.5.§.fin.qu.qu.92.Couarru.in Clem.ſi furioſus,2.part.in initio, n.6.D.id Cantera,vbi ſup.q. 6.n.26.plurimos retulit Maſcard.con.138.n.9.& omnium optime omnes caſus cumulans Iacobus Menochius,lib.de arbitr.caſu,360.per totũ,quem omnino videas Gregor.in l.16.tit.23.p.3.gloſ,6.Et vide omnino in propoſito,leg.2.verſic.*Otro,ſi dezimos*,tit 31. part. 7. Celſum, in Repertorio, verbo. *Fuerza*, §.25. 5

Alapa ſiquis aliquem percutiat atrocem iniuriam perpetrari, & quamvis grauiſſimam Euangeliſtæ in paſſione Domini expreſſerunt, Matthæi, capit.26. Marci.14.Lucæ 22.Ioan.18.& 19.arg.leg.prætor edixit,7.§.fin.cum leg.ſeq.D.de iniuriis,§.atrox. verbo, nõ vnquam,inſt.de iniuriis,l.20.tit.6.part.7.eius delicti pœna judicis arbitrio relinquitur,qui juxta qualitatem perſonæ inferentis iniuriam hanc,& eius cui illata eſt item & loci,vbi commiſſa fuit arbitrari poterit,vſque ad mortis naturalis pœnam,quæ aliquádo indiſtinctè indici debet,vt in caſu Bald.in c.1.§. iniuriam, 6

iniuriam,de pace juram.firm.in vſibus fœud.Iaſo,in l.qui iuriſdictioni,D.de iuriſd.omn.jud.n.3.Ananiæ, in cap.inquiſitionis,in fin. pr. de accuſat. Felini, in cap.ex literis,n. 22. de conſtitutionibus, Rolandi à Valle, conſil. 48. num.11.volum.1. vt ſiquis iudici dederit alapam, comprobat Thomas Grammaticus, deciſione 36.num.4.de quo latius inf.verbo,iniuria; interim tamen vide Iuliũ Clarum,libr.5.§.iniuria,in principio,Menoch.lib.2.caſu,293.& in ſpecie Thomam Grammaticum,deciſione Neapolitana,14.Ant. Gomez,3.tom.cap.6.num.34.

7 Aleatores omni iure puniuntur, clerici ſint,ſiue laici non ſolum quando taxilis,& aliis prohibitis ludis vtuntur,verũ & ſi aliis modis ludant forma,ſiue meta legis non obſeruata,dicitur tamen aleator crebrius ille, qui non tantum ipſe ludit,ſed qui luſum aleæ apud ſe conſueuit exercere cauſa ſui emolumẽti,de quibus omnibus,& eorum pœnis iure canonico,vide in c.1.34.diſtinctione,cap.inter dilectos. 11. de exceſſiu.prælat.cap.clerici, 15.de vita,& honeſt. clericorum,Conc.Trident.ſeſſ.22.cap.1.de reformat. & ſeſſ.24.cap.12.Iure ciuili,in titulo,D.de aleæ vſu, & aleatoribus, leg.aleatũ vſus,15.Cod.de religioſ.& ſumpt.fun.auth.interdicimus,Cod.de Epiſc.& clericis,iure vero Regio,in leg.6.tit.14.p.7.& in leg. 57. tit.5.p.1.in leg.4.& leg.7.tit,10.libro octauo ordin. in leg.1.& per totũ tit.7.lib.8 Recopil.& nouiſſime in pragmatica ſanct.Diui.Philip.II. qua prohibetur ludus,quem noſtri dicunt. *de los bueltos*,data,20. februarii, 1582.aliqua per Iaſo.in leg.juriſgentium,§. prætor ait,ex n.2.D.de pract.multa Angel.de maleficiis,verbo,*metidore de malidadi*,& ibi additionatores Iulius Clarus,libr.5.§.ludus,eleg.Menochius,lib. 2.de arbitr.caſu 399.& ſeq.Bernardus Diaz, in practica,cap.70.& ibi Salzedo,Nauarr.in Man.c.19.n.2. & ſeq.Couarruu.in reg.peccatũ,§.4. per totum,Ludouicus Lopez.in Inſtructorio negotiantium,c.49. apud quos videbitis de pœnis aleatorum, & an in conſcientia quis, quæ ludo acquiſiuit reſtituere teneatur.

8 Amans,qui amore captus deliquit,an grauiori,an leuiori pœna puniẽdus ſit? dubitari non ſemel ſolet, cuius quæſtionis ſolutio(quę adoleſcentibus magis, quam alterius,quæ grauior ſit arridet) ea eſt,mitiori ſemper pœna eum eſſe plectendum,quia non ex animi ſententia,ſed furore concitatus,id ipſum admiſerit,arg.celeb.text.in authen.quibus modis naturales efficer.leg.§.illud,ibi;*Sed nihil eſt furore amoris vehementius,quem retinere Philoſophia eſt perfectè monentis*, &c.collat.6.& §.fin.ibi;*Seruili amore bacchata* inſt.de ſucceſſ.ſublat.quæ fiebat, per bonorum vend. leg. 1. tit. 27.par.4.ibi:*Dixeron los ſabios antiguos, que amor vence todas las coſas*,eleganter enarrat Iul.Clarus,lib. 5.§.fin.quæſt.68.num.4.& §.hæreſis,n. 25. Antonio Tiraq.tracta. de pœnis temperand. cauſa quarta, & tractatu,de præſcriptionibus §.1.n.89.Iacob.Menochius,lib.2.de arbitr.caſu,328.per totũ, aliquid Didacus Peguera,lib.deciſ.criminalium,cap.7. num.39. & Ioſeph.Maſcardus,concl.86.num.17.& concl.89. Boëri.q.23.num.75.Plures qui de amoris furore loquuntur,& pulchra referũt,congerit nouiſſime Pet. Cenedo,in collectaneis ad Decretales, collect. 20. vſque ad num 6.

9 Ambitus crimen,quod ab his perpetratur,qui pecuniam dant,vt honorem,magiſtratum,aut dignitatem aliquam conſequátur (qui ambitioſi dicuntur (maximis extat punitum pœnis,leg.1.D.ad leg.Iul.de ambitu, l. 1. C. eodem, §. fin. ibi *lex Iulia de ambitu* Inſt.de publicis judiciis,lege 26.verſic.ſi. titul. 5. p. 1.lege 15. 16.& 17.titul.7.libro primo, Recopil. in quibus locis ordinarij interpretes,Iulius Paul. ib. 5. tit.30.& recte optimoque jure, vix enim(vt ait Plato)quiſquá gerendo imperio idoneus eſt niſi qui inuitus,& quaſi coactus ſuſcipit hoc munus,is etenim, qui ſe ingerit eo ipſo ſuſpectus eſt,vt noſter Vlpianus ſcripſit,in l.quæ omnia,25.§.nec ferendus,D.de procurator.& vt optime Imp.Alex.Seuerus,de non védendis magiſtratibus,dicere ſolebat, cum ſe, nolle magiſtratus vendere,quia qui emunt,vt vendant neceſſe eſt,& vt pecunias in emptione honoris expoſitas recuperent,ſubditos torquere,& vexare ij eméntes magiſtratus cogũtur,quam rem illuſtrarunt omnes;præſertim Ioan.Coraſ.in l.Barbarius Philippus, D.de officio.Præt.Iacob.Cuiac.lib.7.obſeruat.cap.28. Carolus Sigonius,lib.2. de iudiciis,cap.30.cum infinitis Iacobus Menochius,lib.2.caſu,401.& ſeq.

Annonam corruptam vendentes, vel coemptam ſupprimentes, vt carius vendant, vel quoquomodo aliquid committentes quo annona carior ſit, quod crimen fandatæ annonæ dicitur,extraordinarie judicis arbitrio puniendi ſunt,leg.annonam 6.D. de varijs,& extraordin.crimini.l.1.& ſeq.D.ad leg.Iul.de annona.hi appellantur ab Vlpiano,in d.l. annon m dardanarij,& in l.in dardanorias,37.D.de pœnis,apud nos non male dici poterunt,*Regatones ſiue Reuendedores*,de quibus & eorum pœnis in l.9.10.& 11.tit.7. lib.5.ordin.in l.19.tit.11.in l.1 cum ſequentibus,titul. 14.lib.5.nouæ Recopil.leg.3.tit.16.lib.6.l.20.tit.3.l. 7.nouæ Recopil.quibus in locis maximæ ſunt in hos homines pœnæ conſtitutæ,& late per Iacob.Rebard. lib.3.variar.c.17. Iacobus Menochius,li. 2. de arbitrarijs,caſu,382.& 384.Ioan.Franciſcus Ripa,tractatu de peſte,quarta p.titul.de remed.præſeruat.contra peſtem,num.202.& ſequentibus,Benuenutum Stracha de mercatura,1.par.num.19.Auendañ.in capitibus Præt.cap.19.& Auiles,cap.17 gloſſ. *a razonables precios*,Did.Perez,in d.l.9.ordinam.Ioann.Matienzo, & nouiſſime Alponſ.de Azeuedo,in d. l. 1. Recopil. qui alios plures referunt. 10

Apoſtaſiæ crimen quod ab his perpetratur,qui temerarie à ſtatu fidei, obedientiæ, vel religionis recedunt, omni jure varijs punitũ extat pœnis quamvis tamen jure ciuili Chriſtianus, qui à religione Chriſtiana recedit, efficiaturque Iudæus,aut Sarracenus,ſiue Agatenus,quos nos dicimus (*renegados y tornadizos*) puniatur pœnis,de quibus in l.1.& per totum,Cod.de apoſtatis,& eodem titul.C.Theodoſiano,& in authentica,ſi qua mulier,C.de S.S.Eccleſ.l. 7.tit.24.p. 7. l. 1. tit.9.lib.4.fori,lege 4.& 5. titul. 27. parte 7.l.4.tit.3.parte 6.l.8.tit.16.p.3.l.9.tit.1.parte 6. leg.3.titulo 5.libro 3.*del fuer iuzgo*,quæ jura ibidem exornát ordinar.interpretes,cum alijs Iulius Clarus, libro 5.§ fin.quæſtion.78.numer.4.Alciatus,conſilio 478.Villadiego tractatu contra hæreticam prauitatem, quæſtione, 5. Simancas,de Catholicis inſtitut. c.7.quia vero apoſtaſia ſub hæreſis pœnis eſt,leges ſeculares obſeruandæ hoc in crimine non ſunt,niſi in quantum ſacris Canonibus non auerſantur;qui hac in re mere Eccleſiaſtica obtinebunt, quo iure non mitius in huius iniqui ſceleris patratores eſt animaduerſum,cap.non poteſt,2.quæſtione,7.c.infames, 6. quæſtione 1.toto tit.extra de apoſtatis,vbi Oſtienſis, Abbas,& alij,cap.contra Chriſtianos, de hæreticis, lib.6.poſt Diuum Thomá,2.2.quæſtione 12.art.1.latè Simancas, & alij ſup.relati, Syluester in ſumma, verbo,*apoſtaſia*,Alphonſus à Caſtro, lib.1. de hæret. punition.cap.7.& cap.23.Gregor.Lopez,in d.l.4.verbo.*a ſus fiios*,tit.25.p.7.Petrus Gregor.lib.33.Syntagmatum,cap.8.n.17.Ioſeph. Maſcardus, concluſione 112.num.20.Ioann.Bernardus Diaz,in pract.c. 111. vbi nouiſſime Salzedo,alios retulit. 11

Apoſtatæ etiam dicuntur,qui deſerunt Monachalem,ſiue clericalem habitum,& ab ſtatu ſuæ religionis recedunt,habentque animum viuendi laicaliter, de quibus præcipuè dicto titulo extra de apoſtatis, de eorum pœnis per ſup.relatos maximè per Simancas,

cas,

cas, Caſtro, Bernardum Diaz, Iulium Clarum, Ioſe-
phum Maſcardum, & per Rebuffum, in praxi, titulo
de modis amittendis beneficia, numero 47. & titulo
de tranſlatione Monachorum, numero nono, Iaco-
bum Menochium lib. 2. de arbitrarijs, caſu 421. per
tot.

12 Aſſaſſinium grauiſſimum quidem, & immane deli-
ctum, quod ab his committitur, qui peccunia, aut alia
re pretij loco accepta, homines occidunt, ſeuere
omni jure punitur, jure ciuili pœna mortis, l. Cicero,
39. D. de pœnis, idem in l. 3. titul. 27. p. 7. quæ augetur
propter proditionem, lege 7. tit. in 7. l. 2. tit. 13. in l. 2.
3. & 16. tit. fin. lib. 7. ordinamenti, l. 2. 6. 7. & 10. tit. 25.
lib. 8. nouæ Recopilation. & vide omnino textus, in
cap. 1. de homicid. lib. 6. vbi latè omnes interpretes,
cum aliis Couarruuias, lib. 2. variarum, capite 20. n.
10. & in Clementina ſi furioſus, 2. parte in initio,
num. 9. Syluester, in Summa, verbo, Aſſaſſinium, Na-
uarr. in Manual, capite 27. numer. 136. Iulius Clarus,
lib. 5. §. Aſſaſſinium Anton. Gomez, 3. tomo, cap. 3.
numer. 10. Petr. Plaza, lib. 1. de delictis, cap. 19. num.
1. Bernardus Diaz, & ibi Salzedo, in praxi, cap. 96.
Petrus Gregorius, lib. 36. Syntagmatum, cap. 5. n. 26.
Ægidius Boſius, in praxi, tit. de mandato ad homicid.
per totum Gregorius Lopez, in dicta lege 3. part. Ia-
cobus Menochius, lib. 2. caſu 360. numero 41. & Io-
ſeph. Maſcardus, cõcluſ. 137. & 138. quia alios referũt.
* Omnibus Latius, de atrocitate criminis Aſſaſſi-
nis, quibus modis committatur, quando, & quibus
caſibus eius pœna locum habeat, de ſpecialibus in eo
delicto obſeruandis, an connatus, ſiue affectus punia-
tur, & de eius etiã excuſationibus ſcribit Farinac. in
praxi crimin. tomo 4. titul. 14. quæſt. 122. per quinque
integra capita, ſiue inſpectiones eum vbique puniri
poſſe, dummodo de qualitate delicti commiſſi con-
ſtet, idem Farinac. primo tomo, titulo 1. quæſt. 7. nu-
mero 6. idemque in clerico admittendum, quæſtion.
8. numero 85. poſſe ab Eccleſia extrahi, quæſtion. 28.
num. 62. quemadmodum, & eum, qui deliberato ani-
mo, & proditoriè delictum homicidij cõmiſit, dicta
quæſtione 28. num. 25. Hæredemque Aſſaſſinij, etiam
cum eo mortuo lite ante non conteſtata teneri hære-
dibus defuncti pecuniam, quam accepit reſtituere,
quæſt. 10. numero 27. & non dici Aſſaſſinum procu-
ratorem, qui ex voluntate, & juſſu filij, nec filium,
qui ex mandato procuratoris aliquem interficiunt,
Zanallus, caſu, 289. penes quem plura de hoc delicto,
tract. de omni homicidio, ex num. 472. cum ſequenti-
bus.

Litera B.

13 Bigamia, quamvis juxta communem acceptatio-
nem delictum non ſit, ob quod qui puniri debeat,
ſed tantum canonicum ſacris ordinibus ſuſcipiendis
præſter impedim. cap. curandum, cap. præcipimus, c.
ſiquis vi luã, & per totam, 34. diſtinctione, toto titu-
lo, extra de bigamis, 15. vbi Gregorius, verbo, *dos mu-
geres*, titul. 5. par. 1. latè per Diuum Thomam, & alios
Theolog. in 4. diſtinct. 27. quæſt. 3. Nauar. in Manual.
cap. 27. num. 195. Villadiego, de irregularitate, quæ-
ſtione vltima, Albertum Troccum, lib. 2. de vero, &
perfecto clerico, cap. 11. Couarruuias in Clementina
ſi furioſus, 1. par. §. 2. ex numero primo Ioann.
Bernardus, & ad eum Salzedo, in practica capite 16.
Quia vero quemadmodum ille, qui diuerſis tẽpori-
bus, & ſucceſſiuè duas habuit vxores legitimas virgi-
nes bigamus dicitur, & alijs etiam modis, de quibus
per paulo ſupra adductos, ita & ille, qui eodem tem-
pore plures vxores habet nõ impropriè bigamus di-
citur, vt infra citandi arbitrantur, notabis bigamos,
qui primo conjuge viuente, alias nuptias contrahũt,
maximis puniri pœnis, de quibus, in l. 15. §. 1. D. de his
qui nota. infam. in l. 2. C. de inceſt. nupt. in l. nemo 7.
C. de Iudæis, in l. eum qui duas, 18. Cod. ad legem Iu-
liam adulter. in l. 16. tit. 17. p. 7. in l. 3. tit. 1. lib. 4. or-
dinamenti, in l. 6. tit. 15. lib. 8. ordinament. in l. 5. & 7.
tit. 1. lib. 5. nouæ Recopilation. in l. 8. tit. 20. lib. 8. Re-
copilation. de hoc crimine late Simancas, de Catho-
licis inſtitut. c. 48. Villadiego, tract. tu contra hæreti-
cam prauitatem, quæſtione 9. Palacios Rubios, in re-
petitione rubricæ, de donatiõ. inter, §. 60. n. 6. & in
repetitione, c. §. 18. num. 25. Anton. Gomez, in l. 80.
Taur. n. 27. Iulius Clarus, libro quinto, §. for [illegible]
n. 31. Boſius in practica, tit. de damnato coitu, n. 78.
Iacob. Menoch. lib. 2. de arbitrarijs, caſu 420. Ioann.
Matiẽzo, & Alphonſ. de Azeuedo, in dicta lege 5. &
7. titulo 1. libro. 5. nouæ Recopilation. Ioann. Gutier-
rez, libr. 2. pract. quæſt. cap. 6.

Blaſphemiæ crimen graue quidem ſcelus, quod 14
committitur, cum Deo aliquid, quod ei conuenit, ne-
gamus, vel quod ei non conuenit tribuimus, quamvis
maximis extat omni jure punitum pœnis, nunquam
tamẽ ſatis hoc virus, flagitium, facinuſque punitur.
De eius grauitate, & pœnis infinitis vtriuſque ſcri-
pturæ adductis exemplis, latè poſt Diu. Thom. 2. 2.
quæſt. 13. artt. 2. Soto, lib. 2. de iuſt. & jure, quæſt. 3.
art. 11. col. 4. & lib. 5. q. 2. art. 1. & quæſt. 3. art. 3. Oſtiẽſ.
Abb. Socin. & alij, in c. 1 & per tot. de maledicis. Syl-
ueſter, in Summa, & verbo, blaſphemia: Simancas, de
Catholic. inſtitutionibus, c. 8. Iulius Clarus, lib. 5. §.
blaſphemia, Couarruu. in cap. quamvis pactum, 1.
part. §. 7. n. 8. Rozas, de hæreticis, 2. p. n. 167. Bernardus,
Diaz, vbi latiſſime Salzedo, in pract. cap. 110. per tot.
Ant. Gom. 3. to. c. 1. n. 3. Auiles, in c. Prætorum, cap. 15.
n. 2. Auendañus, de exeq. mand. 1. p. c. 20. n. 8. & 2. p.
c. 5. Ioãn. de Barahona, in addit. ad Palacios Rubios,
in rubr. §. 78. liter. C. Petrus de Salazar, de vſu, & con-
ſuetudine, cap. 5. num. 3. cum aliis, & cap. 6. n. 13. Me-
noch. lib. 2. de arb. caſu 375. Ioſeph. Maſcard. concl.
194. & 195. qui referũt, & alios, apud quos huius ſce-
leris pœnas legere poteris, & in auth. vt nõ luxurien-
tur contra naturã, §. 1. col. 6. toto tit. de maledicis, l. 1.
& per tot. tit. 28. p. 7. l. 2. tit. 8. ord. l. 5. cum ſeqq. tit. 4.
lib. 8. nouæ Recop. proprium Pij V. incip. Cum pri-
mũ Apoſtolatus, fol. mihi, 31. p. 2. *Penes quos Au-
ctores conſtat, blaſphemiæ crimẽ diſtingui in hære-
ticale (ſic illud appellant) quia ad mixtam hæreſim
habet, & non hæreticale, quia iniuriarum tantũ cõ-
tineat Arnaldus Albert. de agnoſcenda aſſertione hæ-
ret qu. 6. num. 25. & quæſt. 26. num. 17. Marta, de juriſ-
dictione, 2. par. cap. 13. nu. 9. Farin. de delict. & pœnis,
quæſt. 20. num. 29. In hoc quod hæreticale non eſt ad
ordinarios Eccleſiaſticum, & ſecularem pertinet co-
gnitio, quia mixti fori eſt, cap. fin. vbi notant omnes,
de maledicis, non ad inquiſitores, Simancas, ſup. tit. 8.
num. 6. Directorium Inquiſitorum, 2. par. quæſt. 41.
num. 1. vbi Pena in additionibus, Decianus in praxi
crim. lib. 6 tit. 4. numero primo, Couarruu. vbi ſupra
1. par. §. 7. num. 11. Azeued. in leg. 1. num. 45. tit. 4. lib. 8.
Recopilat. Bobadilla, in Politica, lib. 2. cap. 17. nume-
ro 77. ſed & in eo, in quo admixta videtur hæreſis, ad
eoſdem ordinarios cognitionem pertinere inſinuare
videtur, text. dict. cap. fin. de maledicis auth. alearum
vſus, Cod. de religioſis, auth. vt non luxuriantur ho-
mines, §. & quoniã, collat. 6. & nominatim l. 1. l. 5. l. 6.
tit. 4. lib. 8. Recopilat. Vbi ſpecies plures blaſphema-
rum hæreticalium referuntur, & ſecularibus judici-
bus earũ vindicatio injungitur: Quod niſi præſtite-
rint eadem, qua maledici pœna ſunt puniendi, leg. 20.
tit. 6. lib. 3. Recopilat. Couarr. & Iulius Clarus jam re-
lati, Cardin. Thuſcus. littera B. concl. 96. numero 7.
Bouadilla, dicto cap. 17. n. 77. Humada, ad Gregor.
in leg. 60. num. 5. & 6. tit. 6. par. 1. rationem deduces ex
Caietano, 2. 2. quæſt. 13. art. 1. verſic. quoad tertiũ Co-
uarruu. dict. §. 6. num. 10. Farin. dict. quæſt. 20. nume-
ro

32. Arnaldus, vbi ſupr. quæſt. 26. num. 17. Caſtro.
de iuſta hæret. punit. libro primo cap. 12. argum. text.
in leg. tutor 22. ibi: *Diſcreta ſunt enim iura quamuis
plura in eandem perſonam deuenerint.* D. de his quibus
vt indignis, l. rerum mixtura, 30. ibi *Sed ſingula ſuam
cauſam habebunt*, D. de vſucap. leg. ex facto, 43. §. item
quæro, ibi: *Magis autem eſt in utroque eorum tempus
ſuum ſeparatim ſeruari*, D. de vulgari, leg. 2. § ſi primus,
ibi: *Nec ſibi iungentur, cum ad ſuam quiſque cauſam
ſubſtitutus ſit*, D. de bonor. poſſ. ſecund. tab. Et quam-
vis Tiberius Decianus, dict. lib. 6. cap. 20. numer. 13.
controuertat, an blaſphemia per vitam Dei, hære-
ticalis cenſeri poſſit, contrarium intrepide reſoluunt
Couarru. d. §. 7. numero 9. verſic: *Sexto hic deducitur*
Menoch. de arbitrar. libro ſecundo cent. 4. caſu 375.
num. 12. Azeued. in leg 5. & 6. num 34. tom. 4. lib. 8. Re-
copilat. Roxas, dict. 2. par. aſſertione 12. num. 171. Sal-
zedo, ad Bernard. Diaz, dict. cap. 110. illud tamen ad-
uertes blaſphemiam non tantum verbis, ſed etiam fa-
cto committi, c. exiſtimant, 11. q. 3 Boerius, deciſ. 301.
num. 17. Decian. d. lib. 6. cap. 1. num. 15. & 16. Menoch.
caſu 376. Farin. dict. quæſt. 20. numer. 68. Auendan. de
exeq. mandat. 2. part. cap. 4 num. 10. Azeued. vbi ſup.
numer. 64. grauiuſque puniri, ſiue in Dei, aut eius
Beatiſſimæ Matris, ſiue in Sanctorum imagines com-
mittatur, argum. tex. in leg. non contrahit. 5. cum dua-
bus ſequent. D. ad leg. Iul. majeſt. l. capitalium, 28. § ad
ſtatuas, D. de pœnis, cap. vergentis 10. de hæreticis, vt
poſt Cranetam, & Boerium, quos refert, & aſſerit De-
cianus, dict. lib. 6. cap. 3 num. 27. & cap. 6. nu. 5. Farin.
dict. quæſt. 20. num. 70. Gregor. Lopez, in leg. 5. verbo,
de fecho, tit. 28. par. 7. Auend. d. cap. 4. nu. 10. Et quam-
vis ciuili jure pœna mortis imponeretur, vt multis re-
latis reſoluit Petr. Cuballus, reſolut. crimin. caſu, 91.
Farin. vbi proxime, nu. 68. per text. in leg. ex Senatus
Conſulto 13. D. ad leg. Cornel. deficar. & in leg. vnica,
Cod. nemini licere ſignum Saluatoris, verius eſt arbi-
trio judicis hos blaſphemos puniendos, vt poſt alios
reſoluunt Menoch. Farin. Cabal. jam relati, Decianus,
dict. cap. 6. num. 7. & 9. Simancas, vbi ſub. tom. 3. num.
19. Azeued. in leg. 3. numero 7. tit. 1. lib. 1. Et quamvis,
leg. 5. tit. 28. parr. 7. certæ ſint ſtatutæ pœnæ contra
blaſphemantes facto, vel opere, arbitrium tamen ju-
dicis manet, vti præcipue aduertunt Simancas, &.
Azeued. in locis relatis, Humada, in leg. 60. nu. 5. verſ.
Ideo pro iſtius, tit. 6. par. 1.

Littera C.

15 Calumniator, ideſt, qui falſa crimina proponit, l. 1.
in prin. D. ad Senat. Conſul. Turpill. cap. ſi quem, §.
notandum, 1. quæſt. 3. regulariter jure communi, ſi ſuc-
cumbat, punitur eadem pœna, qua puniendus erat ac-
cuſatus, cap. calumniator, 2. quæſt. 3. l. 21. l. 26. tit. 1. par
7. & in l. 3. tit. 9. par. 4. id quod lege Moſaica tradeba-
tur Exodi. 21. item, & lege duodecim tabularum, apud
Gellium, lib. 20. c. 1. dict. l. fin. C. de accuſati, l. fin. C.
de calumniatoribus, quæ Talionis pœna appellaba-
tur, quæ iam in deſuetudinem abiit, cum hodie, neque
inſcriptio in accuſatione ſit neceſſaria, lege libello-
rum, 3. D. de accuſat. lege qui crimen. 3. Cod. de his
qui accuſ. non poſſ. notant cum aliis Antonius Go-
mez, 3. tom. cap. 11. num. 3. Couarruu. lib. 2. variarum,
c. 9. n. 1. Iulius Clarus, lib. 5. §. fin. 12. num. 15. & ſeqq.
vnde calumniator in expenſis, & arbitrio judicis con-
demnabitur, dicta lege qui crimen, lege & in priua-
tis, 3. D. ad Turpilian. notanter Couarruu. vbi ſupra &
Iulius Clarus, d. §. fin. quæſt. 81. Menoc. de arbitrarijs,
lib. 1. quæſt. 79. nu. 1. Gregor. in dict. l. 13. tit. 9. par. 4. la-
tius de calumnia, & calumniatorum pœnis, per eun-
dem Menoch. lib. 2. caſu 321, & 322. Iulium Clarum, in
dict. §. fin. quæſt. 62. Couarruu. pract. quæſt. cap. 17. in
princ. & lib. 2. variarum, capit. 1. num. 8. Boſium pract.
tit. de accuſatore, num. 4. & tit. quomodo procedatur
per exceptiones, num. 18. & tit. de præuaricatoribus,
nu. 7. Bernardum Diaz, in practica, capit. 65. vbi alios
retulit Salzedo, Cantera, lib. quæſt. criminalium, in
præludijs, §. 9. poſt Abb. & alios, in tit. extra de calum-
niatoribus, & c. eodem, Anton. Gabriel. 1. tomo com-
munium opinionum, lib. 3. verbo, calumniari, & no-
uiſſime Ioſeph. Maſcardus, conſ. 254.

Cancellator ſcripturæ, qui iniuſtè id committit, 16
punitur pœna falſi, vt notabiliter conſuluit Ioan. de
Annania, conſil. 12. col. 2. expreſſe, leg. 1. tit. 7. par. 7. no-
tant ſup. citati, numero tertio & latè Iacob. Menoch.
de adiſpiſcend poſſ. remed. 4. ex num. 700. cum ſeqq.
& lib. 1. de arbitrariis, quæſt. 90. n. 24. Ioſeph. Maſcard.
conſ. 256. & ſeq. qui de viribus cancellatæ ſcripturæ
diffuſè diſputant.

Carceris effractor, quamvis iure communi pœna 17
capitali plecteretur, l. 1 D. de effractoribus, l. ſiquis, 36.
§. miles, D. de pœnis, l. milites, 13. §. eius fugam, in fin.
D. de re militari: hodie tamen arbitrio iudicis punien-
dus eſt, leg. 13. in fin. titul. 29. p. 7. quod ſiquis, qui ca-
ptus non eſt, id delictum perpetrauit, † & vi fores 18
frangendo effecit, vt carcerati fugerent, eadem pu-
niendus eſt pœn. quæ imponenda erat illis, qui effu-
gerunt, l. 1. C. de his qui latrones, quam ad id inf. ci-
tandi notarunt, & expreſſe, in leg. 14. ibi: *Deue recibir
tal pena, qual deuia recebir aquel que fue ende ſacado por
fuerza*, titul. 29. part. 7. † Carceratus autem eo ipſo 19
quod fugit pro confeſſo habetur, l. in eos, 13: D de cu-
ſtod. reor. iuxta com. intellectum, & d. l. 13, verſic. *Caſte-
meja que ſe dan por fechores de los yeros de que eran acu-
ſados*, vbi notabiliter Gregor. quem omnino videas,
& Petrum Dueñas, regul. 389. Boſium, tit. de carcere,
per totum, Iulium Clarum, libro quinto §. fin. quæſt.
21. num. 25. & quæſt. 45. & quæſt. 69. num. 32. Meno-
chium, libro ſecundo de arbitr. caſu 300. cum ſequent.
Maſcardum, conſ. 266. cum ſeqq. Couarruu. lib. 1. va-
riarum, cap. 2. num. 8. & lib. 2. cap. 20. num. 13. Anton.
Gomez, 3. tom. cap. 9. numer. 11. Bernardum Diaz, in
pract. cap. 124. & ibi Salzedo, Didac. Cantera, libro
quæſt. criminalium, cap. de furto, nu. 37. qui latè pro-
ſequuntur huius delicti pœnas, & diſputant, † an, & 20
quando liceat iniuſtè carcerato fugere, & omnes ferè
caſus ad carceratos ſpectantes, & Gundiſaluus de
Paz, in praxi, 1. tom. 5. par. c. 3. §. 2. num. 7. & ſequent.
* Quibus prætcrea addes, lege 11. tit. 13. lib. 4. fori, l.
15. tit. 12. lib. 8. ordinam. & quæ in eis ſcribunt Dida-
cus Perez, & Chriſtophorus de Paz, Tiberius Decia-
cianus, 2. tom. tract. crimin. lib. 7. cap. 11. de eximente
carceratum, Farin. q. 30. de carceribus, & carceratis,
Fachin. controuerſ. iur. lib. 9. capite 69. & cap. 72. Petr.
Plaza, de delictis, cap. 38. numer. 7. Bouadilla, 2. tom.
lib. 3. cap. 15. à num. 132. Curia Philip. 3. par. §. 11. nu-
mero 13. Auiles, in cap. 3. Prætorum, verbo, *iuriſdicti n*,
ex num. 10. Azeuedo in lege 1. titulo 18. lib. 8. Recop.
ex n. 170. Soto, de iuſt. & iure, lib. 5. quæſt. 6. verſ. porro.
autem.

Carceris priuati auctor, & cuſtos, crimen læſæ ma- 21
jeſtatis committit, & pœna mortis punitur, lege 1. C.
de priuat. carceribus, lege 1. C. de curioſis, & ſtationa-
riis, lib. 12. l. 1. C. de cohortalibus, leg. 15. titul. 29.
par. 7. quod crimen ſola captura committitur, neque
incluſio in carcerem eſt neceſſaria, neque animus
vſurpandæ iuriſdictionis Regalis: bene tamen poteſt
† debitor fugitiuus, aut qui hanc facultatem credito- 22
ri dedit ab eodem criditore capit, dum tamen intra
viginti quatuor horas iudici præſentetur, leg. ait. Præ-
tor. 10. §. ſi debitorem, D. quæ in fraud. credi. leg. 2. ti-
tul. 13. lib. 8. Recopila. de cuius criminis pœna vltra
ordinarios in dictis locis, & in cap. nuper. 29. verſic.
nos igitur per tex. ibi de ſententia excommu. latè per
Bar. in lege capite quinto, D. ad leg. Iuliam, de adult.
Ioann. Igneum in l. neceſſarios, parag. non alias, D. ad
Syllan.

Syllan.numer.94.Romanum in l.1.§.denique,D. de aqua plun.arc.Boërius deciſ.275.Afflictis,deciſ.149. Boſius,dict.tit.de carcere,num.26.& tit.de pluribus violentijs,num.61.Iul.Clarus,lib.5.§.fin.quæſt.46.& quæ.68.num.32.Menoch.dict.caſu,305.Alc. de præſumpt.reg.prima,præſumpt.3. Petrus Gregor. libro 31.Syntagm.capit. 33.& apud nos vltra text.in dict. leg.15.tit.29.part.7.eſt text.in leg.13.in 2.part.tit.10. p.7.in l.12.tit.4.l.2.tit.14.libr.4.fori.l.5.tit.14.libr.3. ordin.in l.5.tit.13.in l.5.tit.23.lib.4.nouæ Recopilation.in lege 2.titul.13.lib.8.Rocopilat.vbi hoc delictum appellatur caſus *de la hermandad* explicat Montaluus,Gregor.Didac.Perez,& Alphonſus de Azeuedo,in dictis legibus Regiis,Auiles,in capitibus Prætorum , verbo, *carcel*, ſub c.18.Didac.Cantera, lib. quæſt.criminalium,capit.de de furto,ex n. 33. apud quos videbis,an aliquibus in caſibus , iuxta aliquas
23 perſonas† liceat priuatum carcerem exercere,& quãuis ex iure communi , & Regio pro hoc crimine pœna mortis imponatur,hodiè mitiorem imponendam eſſe teſtantur Clarus,dict.quæ.68.n.32.Azeuedo,in dict.l.5.num.25.tit.13.lib.4.Recopil.

24 Caſtigatio immoderata in ſeruos , filios, propinquos,& alios quos emendare conceſſum eſt l.1.C.de emend.ſeru.1.Cod.de emend.propinque l.9.tit.1. p. 3.l.6.titul.21.par.4.iudicis arbitrio punitur,vt notat, cum infinitis,Iacob.Menoch.dict.lib.2.caſu,364.per tot.poſt ord.in dictis legibus.

25 Caſtrans puerum,hominem liberum,aut ſeruum, crimen homicidij committit,& punitur pœna mortis,l.1.& 2.Cod.de Enuchis,l.13. tit.8.part.1.Iulius Clarus,dict.§.fin.quæſt.68.num.7. cui pœnæ etiam
26 ſubditur ſiquis ſe ipſum caſtrauerit, † efficitur irregularis,qui ſibi abſciderit virilia,vt notat Iul.Clarus in dict.num.7.c.pœnitentes,cap. ſi quis abſciderit , cum aliis,55.dict.l.25.tit.6.part.1.latiſſimè Couarr.in Clem.ſi furioſus,in princ.n.6. & vide etiam Plazá, lib 1.miſcell.cap.24.Briſ.lib.2.ſelect.cap.21.

27 Circulatores,qui ſerpentes, aut alia animalia circumferunt,aut proponunt, ſi cui ob eorum metum damnum datum ſit, vel ab ipſis animalibus nocitum alia fuerit,quamvis pœna ducentorũ ſolidorum puniendos eſſe exiſtimauerit Roman.ſing.704.quẽ ſequitur Couarr.in Clem. ſi furioſus 2. part. §. 4. nume.11.argum.leg.& generaliter,41.cum ſeqq.D. de ædil.edict.verius eſt iudicis arbitrio eſſe puniendos, ex leg.in circulatores fin.D.de extraordin.crimin.ex qua id notat Ripa de peſte,capit.de remediis præſer. con.peſtem,numero 89.& ſequent.Iacobus Menoch. dict.lib.2.caſu,366.& vide Forcatulum,in Necyom.
28 dialogo 88.

Coitus extra matrimonium licitus nunquam eſt , qui vt multifariam committitur,ita & diuerſis pœnis coërcetur.Hi autem,qui ſequuntur legibus reperiuntur puniti.

Primo punitur coitus cum ſoluta , cuius pœnam vide infrà verbo,concubinatus.

Secundo prohibetur , cum virgine pubere , ſiue impubere,de quo vide infrà verbo,ſtuprum,& verbo raptus.

Tertio prohibetur cum nupta,& ſponſata,de quo diximus ſuprà,verbo,adulterium,num.4.

Quarto prohibetur,cum puero,aut alio homine , de quo dicimus,inf.verb.ſodomia.

Quinto prohibetur,cum vidua,de quo inf.verbo, concubinatus.

Sexto prohibetur,cum conſanguinea, vel affine,
29 de quo inf.verbo,inceſtus.

Septimo prohibetur cum moniali, pro quo quia quadruplex crimẽ eo in caſu cõmittitur inceſtus,ſacrilegij,ſtupri,& adulterij,cap.virginis,27.dict.cap. virginibus cap.ſi qua monacharum,27. qu.1. pœna mortis naturalis imponitur,leg.ſiquis,5.leg.ſiquis in hoc,10.Cod.de Epiſcop.& cler.l.2.tit.19.p.7.l.4. tit. 10.libro 4.fori,item olim bonorum omnium priuatio.monaſterio applicanda,leg.raptores,41.verſicul. bona,Cod.de Epiſcop.& cleric.authent. de ſanctiſſ. Epiſcopis,collat.9.penult.hodiè dimidia pars bonorum Regio fiſco applicatur,leg.5.tit.15.libro 8.ord. l.9.tit.20.libro 8.Recop.& fit monaſterio ſatisfactio; de hoc crimine late Hippolytus, in leg.vn. Cod. de raptu virg.ex n.40.Bernard.Diaz,vbi Salzedo alios retulit,in practica,cap.81.Iulius Clarus,libro 5.§.fornicatio.num.17. Dueñas,reg.101. Menoch.libro 2.de arbit.caſu.389.Did.Peres,in dict.l 5.ordin.Gregor.in dict.l.2.Part.Petr.Gregor.libro 36.ſyntagmat.capit.7. num.9. Quæ pœnæ imponendæ etiam ſunt, delicto non conſummato,ſed de hoc vide,quæ ſup.diximus, num.5.verbo,affectus.

Octauo punitur coitus cum Domina,cum qua, ſi 30
ſeruus rem habuerit, flammis tradendus eſt , mulier autem capite punietur , l. 1. Cod. de mulieribus , quæ propriis ſeruat.ſe iniunxerunt,l.15.verſic.*pero ſi la muger*,tit.17.p. 7. notat Clar.in dict.§.fornicatio ; num.20.Anton. Gomez, in l.80.Taur.n.23. & circa dict.l.1.vide Gregor.in l.14.tit.23.verbo,*librado*,p.3. Couar.libro 1.var.cap.10.num.9.Tell. in l. 9. Taur. num.10.† Qua pœna mortis flammarum,etiã puni- 31
tur ſeruus alienus,qui cum moniali, vidua honeſtè viuente,aut virgine, rẽ habuerit,l.2.tituil.19.p.7.extenſa,dict.l.1.D.de mulieribus,vt ibi notat Greg.

Nono punitur coitus famuli, aut ſeruientis,cum 32
domina ſua, vel aliqua conſanguinea, vel affini Domini, pro quo quamvis iure Partitarum pœna mortis naturalis flammarum imponeretur , in dict.l. 2. part. ibi:*O ſiruiente de caſa*,hodiè ſola pœna mortis abſque alia qualitate imponitur,in l.1.tit.15.libro 8. ordin.in l.4.tit.20.lib.6.Recop.in l.6 tit.20.lib.8.Recop.quod ſi coitus non ſit,cum domina, conſanguinea,affini,vel nutrice filiorum domini,ſed cum alia, ex famulis ſeruientibus,punietur alias,vt in dict.legibus Regiis.

Decimo punitur coitus vaſſalli,cum Domina,vxo- 33
re Domini feudi,vel filia,nepte,ſorore,aut nuru eius, & præter alias pœnas aliàs à iure ſtatutas priuatur feudo text.cap.1.§.1.quibus mod.feud.amittat.in vſibus feud.notat Clar.libro 4.§ feudum,quæſt.48.cum aliis Menoch.lib.2.de arbitrariis caſu 267.

Vndecimo punitur coitus inter dominũ , & ſubdi- 34
tam,ſiue ratione feudi,ſiue ratione iuriſdictionis,argument.text.in l.1.C.ſi rector prouinciæ , & in l.1. C.ſi quacũque præditus poteſtate,in l.6.tit.7.part.3. in l.2.tit.14.part.4. quia puellarũ amor ſubuertit rectum judicium,vt notabiliter inquit Bald.in l.2.§.& complacuiſſet,per text.ibi,virginis amore captum,D. de orig.jur.ſeq.Ioan.de Andres,in capit.quorundã, de electione,in 6.Auiles in capit.Prætorum, cap.47. gloſſ.*manceba publica*,num.5.notanter Boërius,deciſ. 317.numero 12.quamvis cõtrarium teneat Paris de Puteo,de Sindicatu, verbo,adulterium, fol.43.nu.8. argum.leg.fin.D. de concub. & probari videatur, in l.2.part.quæ iam ſublatæ ſũt,vt dicemus inf.verbo, concubinatus.

Duodecimo punitur deportat. & bonorum om- 35
nium confiſcatione,coitus inter tutorem, & pupillã eius,leg.vn. C.ſiquis eam cujus tut.fuer.corrup. l.6. tit.17.part.7.p.notant Iulius Clarus,dict,§. fornicatio,num.23.Anton.Gomez,in l.80.Tauri,n. 24. Didac.Cantera,vbi ſup.cap.4.num.15.Boërius,dict.deciſ.317.num.2.& 4.quod quidem mirum tibi videri non debet,cum,& matrimonium inter has perſonas jure ciuili,etiam puniretur,l.1.& per tot.Cod.de interdict.matrimon.dict.l.6. part. quod jure canonico non recipitur,vt ibi notat Gregor.gloſ.1.& cum aliis Iacob.Menoch.libro 2.caſu 194.num.11.ſeqq.

Decimo tetio punitur coitus cuſtodis carceris,cũ 36
incarcerata,

incarcerata, vt argum dict.l.1.C.ſiquis eam cuius tut. fuer. notant Paulus Grillandus, tractat. omnifariam. coitus,§.13.Boſius,in pract.tit.de dam. coitu,num.40 Boerius ,deciſ.317.Clarus.dict.§. fornicatio.num. 24. Anton. Gomez, in dict. l.8. Taur.num.25.Caſtellus, in leg.62.Taur.numer.6.& ibi Ciſuentes,col.3.in fin. Auiles,in capit.Prætorum,capit.18.numer.45.verbo, *carcel*, quæ pœna cum à jure ſtatuta non ſit , judicis arbitrio imponetur , vt aduertunt hi , DD.

Decimo-quarto punitur coitus, cum ſacerdote,aut religioſo,de quo dicemus infr. verb.concubinatus.

Decimo-quinto punitur coitus cum animali bruto, de quo etiam dicemus infrà,verbo,ſodomia.

Decimo-ſexto pun tur coitus mulierum inter ſe,de quo dicemus inf.verbo, ſodomia.

Decimo-ſeptimo punitur coitus illius , qui primo coniuge viuente aliud contraxit matrimonium,de quo diximus,ſuprà verbo,Bigamia,num.13.

Decimo-octauo punitur coitus per vim habitus,de quo dicemus inf.verbo,raptus,& verb. ſtuprum.

37 Decimo-nono punitur coitus , cũ homine,aut muliere alterius ſectæ,vel religionis,vt Iudæi cum Chriſtiana,aut Chriſtiani cum Iudæa,ex cap.reos,25.qu.5. leg.nequis,6.C.de Iudæis,leg.10.tit.25 part.7.quibus Iudæo pœna mortis imponitur,mulieri verò pro prima vice confiſcatio medietatis bonorum, pro ſecunda bonorum omnium,dummodo filij non extent.aliis etiam additis,vt ibi habetur,& notat Anton. Gomez, in dict.l. 80 Taur.num.26. Clarus , dict.§. fornicatio, num.26.Boſius dict.tit.de coitu damnato,nu.20.Boërius.dec.316.num.5.Couarr.in 4.2.part. cap.6.§. 11. nu.5.Paulus Grillandus de pœn. omnif.coitus,qu.12.

38 Vigeſimo punitur coitus cum mortua , argum.l.1. §.quoties D.de iniuriis,leg.ſepulchri 7.ibi corporibus non contractis,D. de ſepulchro violat.leg. qui ſepulchra,4. cũ ſeqq. C.eo.l.14.tit.13.part.1.l.12.tit.9.part. 7.arbitrio judicis , de quo Iulius Clarus,dict.§.fornicatio,n.28.Boërius,deciſ.316.n.15.

39 Quibus omnibus addere omnino debes, quia hoc nu.22.de pœnis omnifariam coitus diximus,† vt pœnæ locum habeant,ante omnia de coitu conſtare debere,vt notauimus ſuprà in prælùdiis,nu.10.de cuius probatione videbis . quæ ſcripſit Ioſeph. Maſcardus, con. 311.& con.312.

40 Colluſio,quæ inter dominum, & ſeruum S.C.Numiniano prohibita fuit, vt notat Anton.Auguſt.de S. C.verbo,Numinianum,& l.1.& ſeqq.D.de colluſione deteg.l. fin. C. eodem ſi committatur in aliis actibus grauiter puniri debet,quia crimen falſi hoc caſu committitur,de cuius pœna aliqua Felinus , in cap.de his, de accuſat. Boſius,in pract.titul. ſi aduerſ.rem iudica. num.11.Iulius Clarus,libro 5.§.fin.qu.78.num.7. Signorolus de Homicidiis,num. 111.Abb.& omnes, in cap.1.& per tot. maximè in cap.fin. extra,de colluſione deteg. de eius probatione Ioſeph. Maſcardus,con. 322.Sylue.in Summa verb colluſio,& verb. accuſatio.num.8.

41 Concubinatus quamvis jure antiquo impunitus eſſet,vt toto tit. D. & C. de concubinis, &tit.14 *de las barraganas*, part.4.hodiè tamen,ſiue ſit ſoluti cum ſoluta,ſiue cum vidua honeſte viuente,ſiue cum coniugata,ſiue ſit ſolutæ cum vxorato, clerico,ſiue monacho,punitur , quæ ſunt ſpecies concubinatus,de quibus , & eorum pœnis præter auctores citatos,ſuprà num.22.verbo,coitus,& leges ibi adductas.vide text. in ca.47.*de los Corregidores*,l.1.cum ſeqq.tit.19.lib 8. nouæ Recop. Paulum Grillandum , de pœnis omnifar. coitus.qu.9.Iul. Clarum d.§.fornicatio num.6 & 18.& §.ſtuprum num.4.Anton. Gomez,in dict.l. 80. Taur.num.14.& num.19.Boſius,dict.tit.de coitu dam. num.1.10.12.18. cum aliis,ibidem Boërius,deciſ.72. & ſeqq. per totum,Menochium,lib.2.caſu.289.Cantera,vbi ſup.d.cap.4.num.1.& ſeqq.Bernard. Diaz,in pract.capit.79.& ibi Salzedo,& Ioſeph. Maſcardum, conſ.340. cum duabus ſeqq.qui diffuſe de huius delicti ſpeciebus,& pœnis agunt,& omnino Conc.Trid. ſeſſ.24. de reformatione matrimonij,cap.8.

Concuſſionis crimen,quod committitur ab officia- 42
libus,qui prætextu officij aliquid committunt à ſubditis ſuis,recipientes vltra debitum ſalarium,vel aliis ſimulationibus eos vexantes,l.1.D. de concuſ. pœna puniri debet,cap.militare,vbi notat gloſ.fin.23.qu.1. leg.iubemus,4.leg. ſancimus,6.C.ad l.Iul. repetundarum , quod crimen , quia proximum eſt prohibitioni repetundarum pecuniarum legis Iuliæ , latius infr. exornabimus, verbo judex , corruptus , interim,vide Iacob.Menoch.lib.2.de arbitrariis,caſu,342. num.10. & ſeqq.

Confeſſionis ſacramentalis reuelator , qui grauiſ- 43
ſimum perpetrat delictum proditionis falſitatis , & inobedientiæ contra Eccleſiam, pœna perpetuæ peregrinationis olim puniebatur,capit. ſacerdos, de pœn. dict.6.quæ peregrinatio,qui ſine ignominia, & dedecore totius ordinis clericalis fieri non poterat, pœna detruſionis in arctum monaſterium,ſiue carcerem hodiè punitur,cap. omnis vtriuſque ſexus,12. de pœn. & remiſſ.l.35.tit.4.part.1.late cum infinitis Theologis, & Canoniſtis,Couar.in 4.cap.8.§.11.num.9.Bernardus Diaz in pract. cap. 169.vbi latiſſimè proſequuntur Salzedo,Sylueſter,in Summa , verbo,confeſſio,el 3.qu.5.Nauarr.in dict.cap.ſacerdos,per tot.& in Man. Latino,cap.8.nu.7.Iacob.Menoch.libr.2. de arbitrar. caſu,414.& Ioſeph.Maſcard.con. 377. qui diſputant, an aliquo in caſu ſacramentalem confeſſionem reuelare liceat,& an ea reuelata in judicio probet.

Litera. D.

Dardanarij , id eſt, qui anno non ſupprimunt , & 44
coëmunt,vt eam poſtea carius vendant qui apud nos, *Reuendedores y Regatones*,dicuntur qua pœna puniendi ſint,diximus,ſup.nu.10.verbo. *Annonam corruptam*, vide Cuiacium lib.10.cap.19.

Decoctores(ij ſunt quos nos campſores,ſiue ban- 45
carios dicimus) ſi verſura facta fugiunt, & bona abſcondunt , vt creditores ad iniqua pacta compellant, tanquam publici latrones,& graſſatores puniendi ſunt, & pluribus aliis pœnis ſubiiciendi , de quibus latè Bald.conſil.382.in final. & 400. lib. 5.Ioan.Baptiſta, tractatu de debitore ſuſpecto , fugitiuo q.1.n.13. integrum tractatum congeſſit , Benuenutus, Stracha,de decoctoribus,maximè autem, 3.part.de eorum pœnis, agit aliquid Menochius,lib.1.de arbit.qu.90. numero 13.apud nos extat integer tit 18.*de los cambios, y mercaderes que ſe alzan*,lib.5.nouæ Recop.vbi eleg.Ioann. Matienzo,& Alphon. de Azeuedo, Auendanus , tit. *de las exceptiones* , numero 56. & nouiſſimè lata fuit pragmatica Regia.18.menſis Iulij, ann.1590 qua diſpoſitum eſt omnes campſores , mercatores , & alios quoſcunque negotiatores , eorum factores,& geſtores in publicis vinculis detinendos eſſe. quoties cauſam creditorum omnium ſuorum agentes,eis idoneis fideiuſſoribus datis ſatisfecerint. † Directarij crimen, 46
quid & quale ſit,vide l.ſaccularii,7.D.de variis,& extraordin.criminibus, Cuiacium,libro 10. obſeruat.capit.27.

Diffamatores qui contra aliquem verba contume- 47
lioſa proferunt , aſſerentes illos aliquo crimine irretitos eſſe , aliqua macula ſeruitutis , ignominiæ , aut ignobilitatis, coguntur in judicium illud crimen proponere intrà terminum à judice aſſignandum , aliàs eis perpetuum ſilentium ſub pœna arbitraria imponitur,leg.diffamari.5.Cod.de ingenuis, & manumiſſ.l. 46.verſicul.*E la vna dellas es*,titul.2.part.3.apud Luſitanos,l.3.tit.13.part.inter leges extrauagantes explicant Matthæus de Afflictis , deciſ.268.Octauian. de-